

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Kestävä kehitys Paviljongissa

Kohti tapahtumatuotannon vihreämpää tulevaisuutta

Hanna Mursunen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

3/2020

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijä: Hanna Mursunen
Opinnäytetyön nimi: Kestävä kehitys Paviljongissa
Sivumäärä: 61 ja 5 liitesivua
Työn ohjaaja: Jari Hoffrén
Työn tilaaja: Jyväskylän Messut Oy, Jaana Kiilamaa

Tämän opinnäytetyön tilaaja on messu- ja tapahtumakeskus Paviljonki, joka sijaisee Jyväskylän Lutakossa. Paviljonki on brändinimi tapahtumatalolle, jonka alla toimii useampi yritys sekä lisäksi useita alihankkijoita.

Tämä opinnäytetyö esittelee, kuinka kestävä kehitys ja ekologisuus toteutuvat Paviljongissa sekä kuinka näitä asioita voisi edistää niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä.

Opinnäytetyö kartoittaa aluksi lukujen, haastattelujen sekä havainnoinnin avulla sitä, kuinka ekologisuus on huomioitu Paviljongissa ja sen brändin alla toimivien yritysten toiminnassa tällä hetkellä ja esimerkiksi kuinka paljon pinta-alaltaan suuri talo kuluttaa energiaa vuositasona.

Lopuksi opinnäytetyö esittelee ideoita ja kehitysehdotuksia siitä, mitä kehitettävää toiminnassa ekologisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmasta on. Näiden kehitysehdotuksien ideoinnissa on käytetty vertaiskehittämiskohteissa toteutettuja toimenpiteitä. Lisäksi opinnäytetyön tuotteena tilaajalle valmistui manuaali asiakkaille lähetettävässä muodossa. Manuaali listaa Paviljongin niin sanotut vihreät arvot, tavoitteet ja toimenpiteet sekä ohjaa asiakasta toimimaan Paviljongissa.

Asiasanat: tapahtumatuotanto, kestävä kehitys, ekologisuus, vastuullisuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Hanna Mursunen
Title: Sustainable development in Paviljonki
Number of Pages: 61 and 5 attachment pages
Supervisor: Jari Hoffrén
Subscriber: Jyväskylän Messut Oy, Jaana Kiilamaa

The customer of this thesis is exhibition and event center Paviljonki, located in Lutakko, Jyväskylä. Paviljonki is the brand name for the event center which has several companies and subcontractors.

This thesis presents how sustainable development and ecology are come true in the Paviljonki and how these could be developed in the short and long term.

The thesis map out how ecology has been taken into action in the operations of the Paviljonki and companies under its brand at the moment. I'll use interviews, figures, and observation to find out the results.

The thesis presents ideas and development suggestions for Paviljonki's ecology and sustainable development. I have used benchmarking to brainstorming the suggestions. Also, as a product of the thesis, a manual was completed for the customer in the format sent to the customers. The manual lists the so-called green values, goals, and actions of the Paviljonki.

Keywords: event production, sustainable development, ecologicality, responsibility

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TILAAJAN ELI TAPAHTUMATALON ESITTELY	8
2.1	Paviljonki	8
2.1.1	Jyväskylän Messut Oy.....	9
2.1.2	Jyväskylän Kongressikeskus Oy	10
2.1.3	Paviljonki Ravintolat (Keskimaa Osk.).....	10
2.2	Palvelukumppanit.....	10
3	OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT	12
3.1	Haastattelut	12
3.2	Benchmarking eli vertaiskehittäminen	13
3.3	Havainnointi	13
4	ILMASTONMUUTOS, KASVIHUONEILMIÖ JA KESTÄVÄ KEHITYS	15
5	LÄHTÖTILANNE.....	19
5.1	Sähkön kulutus vuositasolla	19
5.2	Veden kulutus vuositasolla	22
5.3	Lämmityskulut vuositasolla	22
5.4	Koonti vuosittaisista kustannuksista	24
6	TULOKSET	25
6.1	Käytössä olevat toimintamallit ekologisuuden edistämiseen.....	25
6.2	Siivous ja jätehuolto / palvelukumppani Lassila & Tikanoja	27
6.3	Paviljonki Ravintolat lähtötilanne.....	30
6.4	AKK Sports Oy ja Neste Rally / Asiakasorganisaation edustajan näkemys ...	35
7	VERTAISKEHITTÄMISKOHTEET	41
7.1	Tampere-talon toimenpiteet ja tavoitteet	41
7.2	Helsingin Messukeskuksen toimenpiteet ja tavoitteet	44
7.3	Lahden Sibeliustalon toimenpiteet ja tavoitteet	46
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET	47
8.1	Kuinka edistää kestävästä kehitystä.....	48
8.2	Lyhyen aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet.....	50

8.3 Pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpidesuositukset.....	54
8.4 Paviljonki 2030.....	55
LÄHTEET	59
LIITTEET	62

1 JOHDANTO

Nyt nostetaan pöydälle yhden tapahtumatalon osalta koko maapallon yhteinen ongelma, jokaisen poliitikon päänvaiva sekä mediassa pinnalla oleva kuuma peruna; kestävä kehitys.

Yksi tunnetuimmista määritelmistä kestäväälle kehitykselle on vuodelta 1987:

”Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Sen kolmeksi peruselementiksi ovat muotoutuneet ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävän kehityksen tavoitteet tähtäävät siihen, että ihmiset oppivat elämään sopuosinnussa luonnon ja toistensa kanssa.” (YK:n Ympäristön ja kehityksen maailman komissio 1987.)

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) jäsenmaat sopivat kestäväen kehityksen tavoitteista vuonna 2015. YK:n kestäväen kehityksen tavoiteohjelma nimeltään Agenda 2030 sisältää 17 laajaa päätavoitetta ja pyrkii poistamaan äärimmäisen köyhyyden sekä lisäksi tähtää kestäväen kehitykseen, jossa otetaan tasavertaisesti huomioon niin ympäristö, talous kuin ihminen. (YK-liitto 2019.)

Kuvio 1: Kestäväen kehityksen tavoitteet Agenda 2030 (YK-liitto 2019).

Ympäristöministeriö kertoo nettisivuillaan kestävän kehityksen olevan maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti tapahtuvaa jatkuvaa muutosta, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet (Ympäristöministeriö 2017). Tutkin opinnäytetyössäni *Kestävä kehitys Paviljongissa – Kohti tapahtumatuotannon vihreämpää tulevaisuutta* sitä, kuinka kestävä kehitys on otettu huomioon ja toteutuu paikallisella tasolla suuressa tapahtumatalossa, Paviljongissa ja lisäksi kuinka sitä voisi kehittää ja näin ollen viedä koko taloa kohti vihreämpää tulevaisuutta.

Tavoitteenani on ensin kartoittaa lähtötilanne mahdollisimman hyvin yleisellä tasolla, niin kirjoitettuna kuin myös tiukkana faktana eli lukuina. Alkukartoituksen jälkeen lähden tarkastelemaan lyhyen aikavälin kehittämismahdollisuuksia. Tarkoituksena on esitellä niin sanotusti matalan kynnyksen tekoja, jotka voisi toteuttaa Paviljongissa saman tien.

Opinnäytetyön tietopohjan hankintaan on käytetty useita haastatteluja. Lisäksi menetelmänä on käytetty havainnointia, jossa sovellan omaa tietoperustaani, jonka olen viiden vuoden talossa työskentelyn aikana saavuttanut.

Opinnäytetyön edetessä ajatuksena on miettiä myös pitemmän tähtäimen tekoja ja arvolupauksia. Lopputuotoksena opinnäytetyössäni on lisäksi asiakkaille soveltuva manuaali, josta tiloista kiinnostuneet tapahtumanjärjestäjät löytävät Paviljongin vihreät arvot, lupaukset ja kestävän kehityksen toimintatavat yhdestä paikasta.

Toivon, että opinnäytetyöni avaa koko talon henkilökunnan ja erityisesti päättäjien silmiä sille, kuinka paljon Paviljongin kaltainen talo voisi tehdä ekologisuuden ja koko maapallon vihreämmän tulevaisuuden puolesta. Kaikki me haluamme taata maapallon elinvoimaisena vielä tulevillekin sukupolville. Paviljongin kaltainen talo on asian suhteen pieni toimija maailmanlaajuisesti, mutta suuri vaikuttaja paikallisesti.

2 TILAAJAN ELI TAPAHTUMATALON ESITTELY

2.1 Paviljonki

Opinnäytetyöni tilaajana toimiva Jyväskylän Messut Oy on yksi Paviljonki brändin alla toimivista yrityksistä. Paviljonki on messu- ja tapahtumakeskus, joka sijaitsee hyvin lähellä Jyväskylän keskustaa, Lutakossa. Paviljongin alla toimii kolme eri yritystä; Jyväskylän Messut Oy, Jyväskylän Kongressikeskus Oy sekä Paviljonki Ravintolat, joka on Osk. Keskimaan omistuksessa. Myöhemmin viitataan koko taloon nimellä Paviljonki, joka kattaa nämä kolme toimijaa. Paviljonki käsittää noin 20 000 neliötä halli-pinta-alaa, noin 6000 neliötä niin sanotun kongressisiiven kokous- ja kongressitilaa auditorioineen sekä noin 17 000 neliötä ulkopinta-alaa. (Paviljonki 2019b.) Lisäksi Paviljongin seinien sisälle mahtuu vielä noin 1000 neliötä toimisto pinta-alaa. Kokonaisuutena rakennus on siis erittäin mittava osa Jyväskylän Lutakkoa jo ihan fyysisesti-kin.

Paviljonki tunnetaan maanlaajuisesti tapahtumakeskuksena, jonka seinien sisäpuolella sekä välittömässä läheisyydessä tapahtuu jatkuvasti niin pienemmällä kuin suuremmallakin mittakaavalla. Tilaisuudet ja tapahtumat vaihtelevat aina muutaman hengen kahvikokouksista kymmenien tuhansien kävijöiden messuihin ja yleisötapahtumiin. Suurimpina tapahtumina mainittakoon vuosittain järjestettävä Neste Rally sekä Kone Agria. Suurimmassa osassa tapahtumista Paviljonki toimii tapahtumapaikana eli venuena, mutta tapahtuman järjestäjä on jokin ulkopuolinen taho. Vain pieni osa tapahtumista vuositasolla on joko Jyväskylän Messut Oy:n tai Jyväskylän Kongressikeskuksen järjestämiä. Tämä asia vaikuttaa paljon myös tämän opinnäytetyön näkökulmiin, sillä kaikkeen ei Paviljonki tilavuokraajana pysty vaikuttamaan.

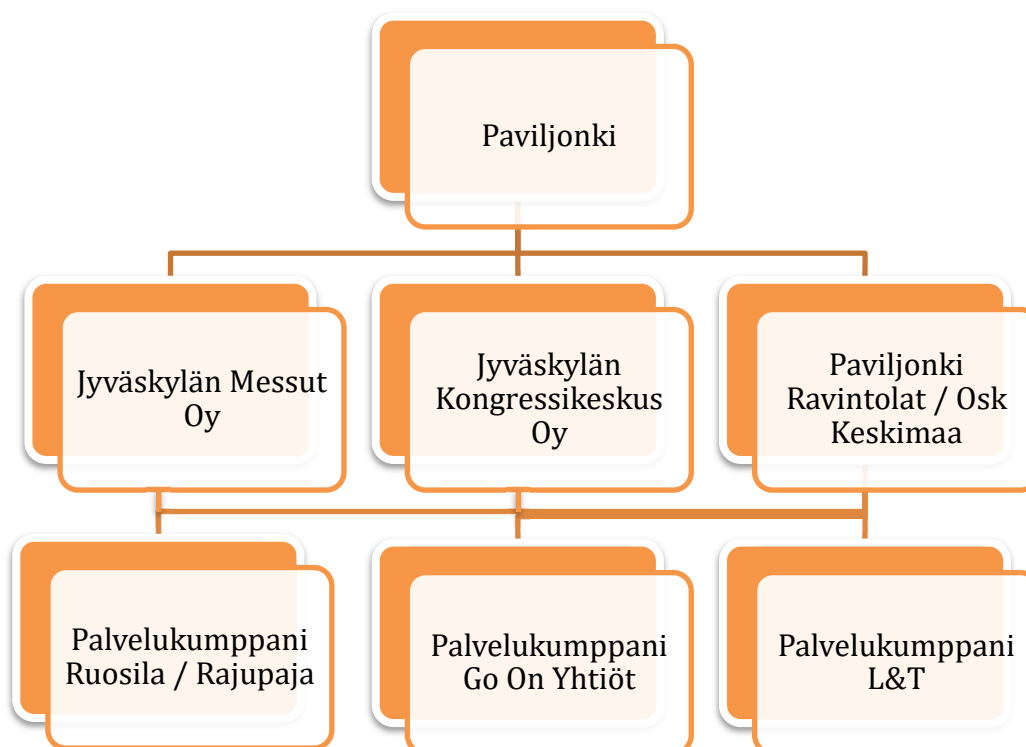
Kiinteistön omistaa Jyväskylän Paviljonkisäätiö, joka on vuokrannut hallitilat Jyväskylän Messut Oy:lle ja auditorio- ja kokoustilat puolestaan Jyväskylän Kongressikeskukselle. Säätiö kuuluu Jyväskylän kaupungin konserniin ja kaupungin omistusosuus säätiössä on 100 %. (Jyväskylän Messut Oy 2019.)

Talossa toimii Jyväskylän Messut Oy:n, Jyväskylän Kongressikeskuksen sekä Keskimaan ravintolan lisäksi useita eri palvelukumppaneita, joiden toimintamallit sekä periaatteet vaikuttavat suuresti myös koko talon toimintaan ja sen ekologisuuteen.

Opinnäytetyöprosessini aikana Paviljongissa on käynnissä fuusio, jonka seurauksena Jyväskylän Kongressikeskus Oy lakkaa olemasta ja sen toiminta sulautuu Jyväskylän Messut Oy:n toimintaan. Osa tämän opinnäytetyön tekstistä on kirjoitettu ennen tietoa fuusioitumisesta.

Jatkossa käytän opinnäytetyössäni koko Paviljongista nimeä talo, joka kattaa kaikkien yritysten vuokraamat tilat. Käsittelen opinnäytetyössäni teemaa siis koko talon osalta.

Seuraava kaavio auttaa hahmottamaan talon toimijoita:

Kaavio 1: Paviljongin yritysraakenne.

Paviljonki on siis brändinimi, jonka alla toimii useita eri yrityksiä. Vastaavasti näiden yritysten palveluksessa ja alaisuudessa toimii useita eri palveluntarjoajia ja alihankkijoita, joista tässä kaaviossa on mainittu kolme suurinta.

2.1.1 Jyväskylän Messut Oy

Jyväskylän Messut Oy on perustettu vuonna 1936 ja yritys on muuttunut osakeyhtiöksi vuonna 1986 (Jyväskylän Messut Oy 2019). Jyväskylän Messut Oy on pääsääntöisesti vastannut messutoiminnasta sekä muista hallitapahtumista Paviljongissa. Opinnäytetyöprosessini aikana käynnissä on myös fuusio, jonka seurauksena Jyväskylän Messut tarkoittavat jatkossa koko talon kattavaa yritystä.

2.1.2 Jyväskylän Kongressikeskus Oy

Jyväskylän Kongressikeskus on perustettu vuonna 1998 (Jyväskylän Messut Oy 2019). Kongressikeskus Oy on vastannut puolestaan kokous- ja kongressisiiven tapahtumista eli esimerkiksi seminaareista, kokouksista, salikonserteista ja pienemmistä iltatilaisuuksista. Fuusion seurauksena Jyväskylän Kongressikeskus Oy lakkaa olemasta ja sen toiminta sulautuu Jyväskylän Messujen toimintaan.

2.1.3 Paviljonki Ravintolat (Keskimaa Osk.)

Paviljonki Ravintolat on Paviljongin rakennuksessa toimiva, Keskimaan Osk.:n omistuksessa oleva tilausravintola, joka vastaa kaikkien talon tapahtumien tarjoiluista yksinoikeudella. Paviljonki Ravintolat ovat yksi toimija Paviljonki -brändin alla, mutta asiakkaalle heidän palvelunsa on niputettu samaan pakettiin muiden palveluiden, esimerkiksi tilavuokran kanssa.

Paviljonki Ravintoloilla on useita kiinteitä ravintolapisteitä ympäri Paviljonkia, mutta lisäksi tarvittaessa palvelut ja tarjoilut mukautuvat mihin tahansa tilaan Paviljongin katon alla.

Paviljonki Ravintolat on iso ja merkittävä toimija talossa myös kestävästä kehityksestä ja ekologisuudesta puhuttaessa, sillä ruoka ja sen alkulähteet sekä hävikki ovat suurissa roolissa näiden teemojen kannalta. Esimerkiksi saasyoda.fi -sivusto kertoo Envi-mat-tutkimuksen (2009) tuloksista, joiden mukaan suurin osa kulutuksemme ympäristö- ja ilmastovaikutuksista aiheutuu syömästämme ruuasta (Saa syödä! 2020).

2.2 Palvelukumppanit

Paviljongissa vaikuttaa päivittäin todella useita palvelukumppaneita, joiden toiminta vaikuttaa keskeisesti myös koko talon brändiin ja imagoon. Sen vuoksi on tärkeää kartoittaa tässä tutkimuksessa myös osaltaan heidän toimintamallejaan ja työskentelytapojaan. Suurimmat ja merkittävimmät palvelukumppanit Paviljongissa ovat asiakaspalvelu- ja tapahtuma-aikaisesta henkilöstöstä vastaava vuokratyötä välittävä yritys Go On Yhtiöt / Go On Finland Oy, kiinteistönhuollosta ja puhtaanapidosta ja jätehuollosta vastaava Lassila & Tikanoja Oyj sekä ääni- ja valotekniikkaa välittävä Ruosila / Rajupaja Oy.

Kaikki nämä palvelukumppanit näkyvät Paviljongissa päivittäin ja myös heidän toimistojaan ja varastojaan sijaitsee Paviljongin kiinteistössä.

Asiakasnäkökulmasta nämä ja kaikki muut palvelukumppanit ja alihankkijat sulautuvat kokonaisuudessaan Paviljongin toimintaan, joten on ensiarvoisen tärkeää, että myös he sitoutuvat samoihin arvoihin ja toimivat talon linjausten mukaisesti.

3 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT

Käytin opinnäytetyössäni lähinnä kolmea menetelmää haastatteluja, benchmarkingia eli vertaiskehittämistä sekä havainnointia.

Haastattelu oli selkeä valinta tutkimusmenetelmäksi opinnäytetyöhöni, sillä kyseessä on erittäin joustava menetelmä, joka soveltuu helposti useisiin erilaisiin tutkimustarkeoituksiin. Haastattelijan tehtävänä on kuvata mahdollisimman selkeästi haastateltavan ajatuksia ja kokemuksia. Haastattelun avulla pystytään selventämään mahdollisesti muuten suppeita vastauksia ja syventämään tietoperustaa. Haastattelu on myös yksi yleisimmin käytetyistä tutkimusmenetelmistä, sillä se sopii moniin kehittämistehtäviin ja sen avulla saa kerättyä helposti ja nopeasti tarkempaakin tietoa tutkittavasta asiasta. Haastattelun tehtävänä tässä opinnäytetyössä on tietoperustan ja lähtötilanteen selvityksen syventäminen.

Benchmarking eli vertaiskehittäminen tai vertaisarviointi valikoitui käytettäväksi menetelmäksi, koska kuten sanontakin jo kertoo; miksi keksiä pyörää uudestaan. Tätä ajatusmallia toteutin opinnäytetyössäni, sillä monet asiat kestävän kehityksen suhteen ovat jo käytössä muissa vastaavissa tapahtumataloissa ja näin ollen heiltä on hyvä ottaa oppia ja tehdä asia vielä astetta paremmin.

3.1 Haastattelut

Iso osa opinnäytetyön tietoperustasta sekä syvemmästä tiedosta on hankittu haastattelujen avulla. Koin kyseiset haastattelut erityisesti tähän aiheeseen liittyen todella tärkeiksi keskusteluiksi, sillä näin ollen haastateltavalle jää myös hyvin suunvuoroa ja esille nousee asioita, jotka eivät välttämättä muuten tulisi ilmi.

Kaikki haastattelut toteutin avoimena eli strukturoimattomana haastatteluna. Kyseisessä haastattelutavassa käytetään avoimia kysymyksiä. Haastattelijan tarkoituksena on esittää haastateltavalle syventäviä lisäkysymyksiä vieden siten haastattelua eteenpäin. Avoin haastattelu on keskustelunomainen ja sen aiheen määrittely väljää. Haastattelu etenee haastateltavan ehdoilla, eikä niinkään haastattelijan johtamana. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015.)

Osa haastatteluista syveni keskustelun edetessä jopa syvähaastatteluksi, joka tarkoittaa luottamuksellista keskustelua teemasta, rohkaisten haastateltavaa kertomaan teemaan liittyvistä seikoista mahdollisimman syvällisesti ja avoimesti (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015).

3.2 Benchmarking eli vertaiskehittäminen

Benchmarking suomennetaan usein termeillä vertaiskehittäminen tai vertailukehittäminen ja tämä avaa kyseisestä menetelmästä hyvin, sillä kyseessä on nimenomaan vertailun kautta tapahtuvaa oman toiminnan kehittämistä. Perusajatuksena on verrata omaa toimintaa johonkin vastaavaan, mutta parempaan toimintaan ja ottaa siitä oppia ja mallia. Vertaiskehittäminen on menetelmä, jossa opitaan hyviltä esikuvilta niiden parhaista käytännöistä ja jonka tavoitteena on saavuttaa parannuksia omassa toiminnassa. (University of Eastern Finland 2020.)

Vertaiskehittämistä käytin etsiessäni opinnäytetyöhön vastaavien tai samaa alaa harjoittavien tapahtumatalojen kokemuksia ja käytänteitä kestävästä kehityksestä. Useassa kaupungissa ollaan runsaasti Paviljonkia edellä asian suhteen, joten näin ollen vertailutietoa löytyi runsaasti. Toki mikään toiminta ei ole täysin toistensa kaltaista, joten suoraan vertaaminen ei tietenkään aina ole täysin mahdollista eikä edes kannattavaa.

Kohteina vertaiskehittämistä tehdessäni käytin pääasiassa Tampere-taltoa, Helsingin Messukeskusta ja Lahden Sibeliustaltoa, jotka kaikki harjoittavat vastaavaa tapahtumatoimintaa Paviljongin kanssa.

3.3 Havainnointi

Tärkeimmäksi opinnäytetyössä käytettäväksi menetelmäksi koin omalla kohdallani havainnoinnin. Havainnointia on tapahtunut opinnäytetyöprosessin aikana, mutta myös paljon aiemmin Paviljongissa työskennellessäni. Koen, että havainnoinnin ansiosta olen saanut tietooni useita asioita ja seikkoja, jotka eivät pelkästään haastatteluilla tai muilla menetelmillä olisi tulleet ilmi.

Havainnointi eli observointi on kaiken tieteellisen työskentelyn perusedellytys, sillä se merkitsee systemaattista ja järjestelmällistä tietojen kokoamista sekä tieteelliseen tut-

kimukseen suuntautuvaa toimintaa. Havainnointi on toisin sanoen tiedonkeruuta aistien avulla ja näin ollen sen avulla saadaan tietoja esimerkiksi ympäristöstä ja tottumuksista. (KAMK 2020.)

Havainnointia on kahta eri muotoa; systemaattista havainnointia sekä osallistuvaa havainnointia. Systemaattisessa eli suorassa havainnoinnissa havaittavat eivät välttämättä edes tiedä tutkijan läsnäolosta ja näin ollen systemaattinen havainnointi toimii hyvin tehtäväksi esimerkiksi työpaikoilla. (KAMK 2020.) Osallistuvan havainnoinnin alalajeja on sen sijaan useampia ja ne jakautuvat sen mukaan, miten kokonaisvaltaisesti tutkija pyrkii osallistumaan tutkittavien toimintaan. Osallistuvassa havainnoinnissa on siis tyypillistä, että kyseinen tutkimus on kenttätutkimusta, jolloin tutkija pyrkii pääsemään tutkittavan ryhmän jäseneksi. (KAMK 2020.)

4 ILMASTONMUUTOS, KASVIHUONEILMIÖ JA KESTÄVÄ KEHITYS

Ilmastonmuutos on parhaillaan käynnissä oleva, ihmiskunnan aiheuttama ilmiö, joka aiheutuu lähinnä kasvihuonekaasujen määrän lisääntymisestä ilmakehässä. Eniten kasvihuonekaasuja aiheuttaa hiilidioksidi (CO₂). Mikäli päästöt jatkavat kasvamista nykytahtia, kasvihuoneilmiön voimistuminen nostaa maapallon keskilämpötilaa vuosisadan loppuun mennessä kahdesta kuuteen astetta. Puolestaan muutokset sadetilanteessa aiheuttavat toisaalla lisääntyvää ja pahenevaa kuivuutta ja toisaalla lisääntyviä tulvia. (Ilmasto-opas.fi 2020.)

Kasvihuoneilmiö on selitetty Ilmasto.org-verkkosivustolla seuraavasti:

Kasvihuoneessa lämpötila on korkeampi kuin ulkona. Sama ilmiö havaitaan esimerkiksi autossa ja asuintalossa auringon paistaessa. Ilmiö johtuu siitä, että lasi ja eräät muovit päästävät valon helposti lävitseen (eli ovat läpinäkyviä) mutta eivät lämpöä.

Kasvihuoneen sisällä valo lämmittää kappaleita, joihin se osuu, ja valon tuoma energia poistuu kappaleista lämpösäteilynä. Lämpösäteily ei pysty läpäisemään lasia, vaan se heijastuu takaisin ja lämpötila nousee. Lämpötilan nousu pysähtyy silloin, kun lämpötilaero kasvihuoneen sisä- ja ulkopuolen välillä on kasvanut niin suureksi, että lasin läpi johtumalla ja raoista virtaamalla poistuva lämpö vastaa suuruudeltaan sisään saapuvan valon energiaa.

Kasvihuonekaasut toimivat ilmakehässä samoin kuin lasi kasvihuoneessa, eli päästävät auringosta tulevan säteilyn lävitseen mutta eivät kaikkea maapallon lämpösäteilyä karkuun. Sen takia maapallon lämpötila on keskimäärin +15 astetta, kun se ilman kasvihuoneilmiötä olisi -18 astetta. Ilmakehän kasvihuoneilmiö ei siis ole ongelma vaan nykyisen kaltaisen elämän elinehto. Ongelma on ihmisen aiheuttamat muutokset ilmakehän koostumuksessa ja kasvihuoneilmiön voimistuminen.

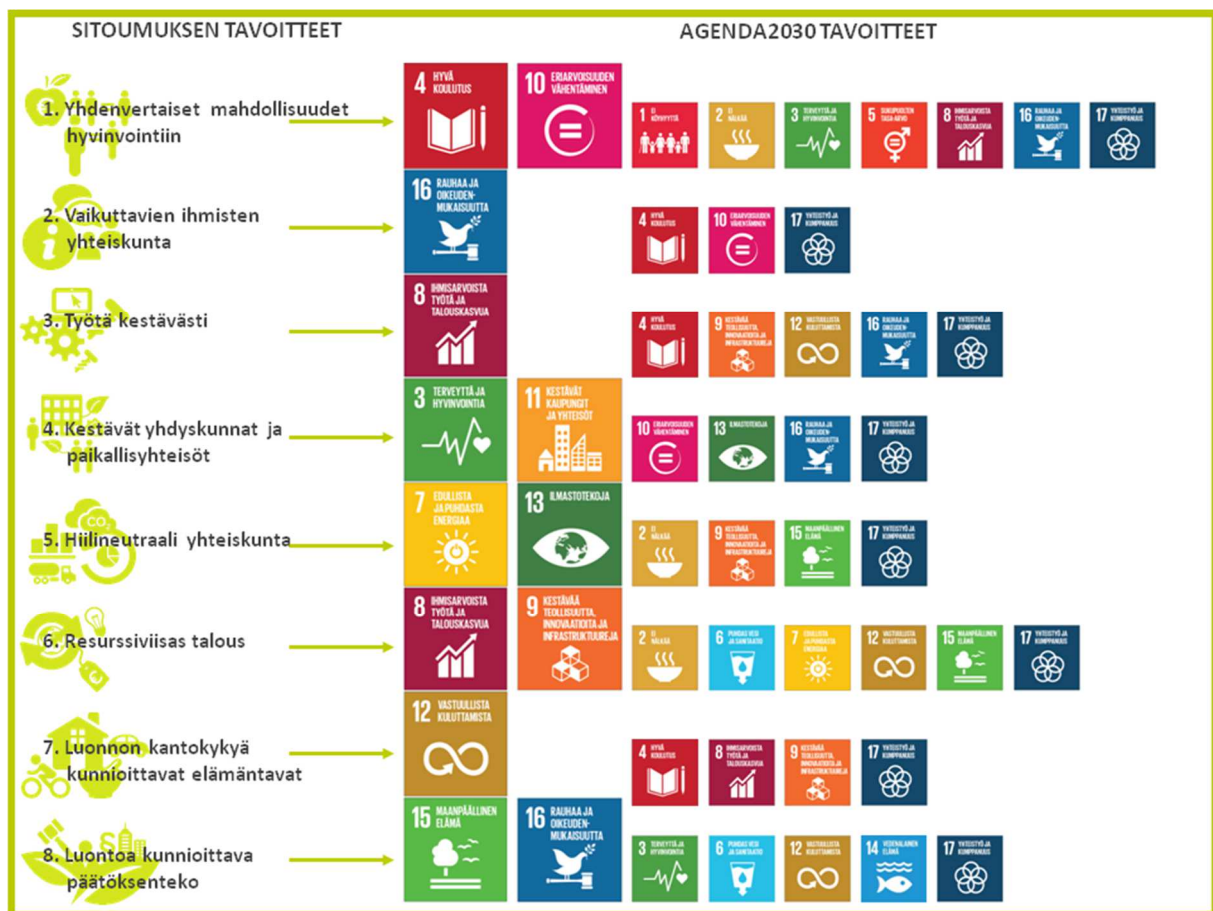
Kasvihuonekaasujen pitoisuudet ilmakehässä ovat kasvaneet, mikä voimistaa kasvihuoneilmiötä ja lämmittää ilmastoa. Tätä lämpenemistä ja siitä aiheutuvia ilmaston häiriöitä kutsutaan ilmastonmuutokseksi. On kuitenkin huomattava, että vaikka maapallon keskilämpötila kohoaisi, alueellisesti ilmasto saattaa jopa viiletä. (Ilmasto.org-sivusto 2020.)

Ilmastonmuutoksesta ja kasvihuoneilmiöstä puhuttaessa usein esille nousee myös kestävä kehitys, sillä nämä kaikki kolme kulkevat vahvasti käsi kädessä. Näin ollen ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja muutoksen hillintä täydentävät toisiaan ja tukevat osaltaan kestävästä kehityksestä, kertoo Ilmasto-opas.fi -sivusto (Ilmasto-opas.fi 2020).

Kestävän kehityksen voi jakaa neljään eri näkökulmaan tarkastelun helpottamiseksi; ekologinen kestävyys, taloudellinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys ja kulttuurinen kestävyys (Ympäristöministeriö 2017). Nämä neljä näkökulmaa muodostavat yhdessä periaatteen, jolla voidaan löytää ratkaisuja tällä hetkellä pinnalla oleviin globaaleihin ympäristöongelmiin.

Suomi on maana sitoutunut YK:n Kestävän kehityksen toimenpideohjelma Agenda 2030:een ja toimeenpanee sitä muun muassa kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen kautta. Syksyllä 2015 päätettiin, että kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus päivitetään vastaamaan Agenda2030:n linjauksia. (kestavakehitys.fi 2020.)

Päivityksen myötä Suomen kestävän kehityksen linjaus eli kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus on varsin hyvin linjassa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n kanssa. Sitoumuksen kahdeksan tavoitetta sisältävät kattavasti kaikki Agenda2030:n 17 päätavoitetta.

Kuvio 2: Yhteiskuntasitoumuksen ja Agenda2030:n vastaavuus (kestavakehitys.fi 2020).

Nämä edellä mainitut asiat kertovat siitä, kuinka globaalista ja merkittävästä luonnonmullistuksesta on kysymys. Lisäksi ne kertovat myös, että Suomi maana on sitoutunut noudattamaan toimintaohjelmaa kestävän kehityksen edistämiseksi. Näin ollen meidän jokaisen suomalaisen on myös kannettava kortemme kekoon ja erityisesti myös organisaatioiden kautta maailman.

Jokaisella yrityksellä ja organisaatiolla on yritysvastuu, joka tunnetaan useilla eri nimikkeellä esimerkiksi yhteiskuntavastuu tai vastuullinen toiminta. Kaikki nämä tarkoittavat kuitenkin lopulta samaa asiaa eli sitä, että yrityksellä on vastuu sen toiminnasta ja siitä, että se toiminta on vastuullista tässä yhteiskunnassa. Useat yrityksen kertovat näistä teemoista esimerkiksi nettisivuillaan osiossa ”vastuullisuus”.

Vastuullisuus voi tarkoittaa monta asiaa ja liittyy moneen eri osioon yritystoiminnassa. Esimerkiksi Eläkeyhtiö Ilmarinen kertoo sivuillaan olevansa Suomen vastuullisin eläkeyhtiö ja takaa lupauksensa muun muassa seuraavilla asioilla: läpinäkyvyys, vastuullinen sijoittaminen ja liiketoiminnan eettiset periaatteet (Ilmarinen 2020). Mikään näistä ei niinkään suoraan viittaa kestävään kehitykseen, mutta ennen kaikkea vastuullisuudella tarkoitetaan sitä, että yritys on sitoutunut toimimaan yhteiskunnallisesti vastuullisesti. Tiedon viestintäjohtaja Kia Haring kirjoittaaakin Viestijät.fi-sivuston artikkelissaan, että ”Vastuullisuus ei ole enää yrityksille valinta – se on välttämättömyys” (Haring 2018).

Itse koen, että kestävän kehityksen ja ekologisten arvojen suosiminen on tulevaisuudessa myös myyntivaltti. Toki kuluttajat myös jo olettavat näitä toimia, mutta mitä paremmin asiat on hoidettu, sitä enemmän sitä voi myös tuoda esille esimerkiksi markkinoinnissa. Mikäli ollaan tilanteessa, että asiakas vertailee eri tapahtumataloja ja pohdii, että missä haluaisi järjestää tilaisuutensa, voi tämä asia nousta kynnyskysymykseksi. Jos asiakas on esimerkiksi päättänyt, että hän haluaa suosia tapahtumassaan vihreitä arvoja ja vertailee Paviljonkia ja vaikkapa Tampere-taloa, on ero tällä hetkellä merkittävä. Joudumme toteamaan, että Paviljonki häviää kyseisen taistelun.

Ymmärrän, että moni asia liiketoiminnassa menee tällä hetkellä ekologisuuden edelle, mutta kuten aiemmin ilmaisin, niin jokaisen liiketoiminnan tulee Suomessa olla vastuullista. Ekologisten tekojen aloittaminen ja jätehuollon kehittäminen vaatii hetkellisesti resursseja ja lisää kustannuksia, mutta todistettavasti pitkässä juoksussa ne myös

tulevat vähentämään niitä. On helposti osoitettavissa, että mikäli esimerkiksi vedenkulutus pienenee, vesilasku pienenee ja samalla edistetään kestäväää kehitystä.

5 LÄHTÖTILANNE

Kulutus on kasvanut maailmassa räjähdysmäisesti viimeisen 60 vuoden aikana, sillä esimerkiksi Suomessa 2000-luvun alussa ihminen kulutti jo yksitoista kertaa enemmän kuin 1900-luvun alussa. Globaalia ylikulutuspäivää vietettiin 8.8.2016 ja tuolloin maapallolla oli käytetty uusiutuvia luonnonvaroja vuoden alusta asti sen verran kuin maapallomme tuottaa vuodessa (Hiltunen 2017, 44).

Aloitin perehtymisen Paviljongin kulutukseen kartoittamalla talon lähtötilannetta ekologisuuden ja toimintatapojen suhteen. Tätä selvitystä tehdäkseeni minun piti luoda kokonaiskuva yritysten ja koko tapahtumatalon jätehuollon ja kulutuksen nykytilasta. Otin selvää siitä, paljonko talo kuluttaa vuositasolla vettä, sähköä sekä mitkä ovat lämmityskustannukset.

Selvityksestä teki haastavaa se, että kuluja jaetaan usean eri toimijan kesken ja osasta kiinteistöön liittyvistä kustannuksista vastaa kiinteistön omistaja eli Jyväskylän Paviljonkisäätiö.

Toisaalta Paviljongin kaltaisella järjestäytyneessä organisaatiossa on myös hyvin vaikiintuneet ja selkeät seurantajärjestelmät kyseisiin asioihin, joten sen puolesta sain luvut sekä laskelmat helposti käsiini, eikä minun tarvinnut selvittää asiaa pitkällisesti useiden tahojen kautta.

Paviljonki brändi liitetään fyysisesti Jyväskylän Lutakossa sijaitsevaan rakennukseen, jossa on pinta-alaa noin 27 000 neliötä. Kiinteistöön kuuluu myös lähimmät ulkoalueet, joita on 17 000 neliön edestä. (Paviljonki tilat ja speksit -esite 2019.)

5.1 Sähkön kulutus vuositasolla

Suuret tilat ja monipuolinen tilojen käyttö vaikuttaa siihen, että sähkön kulutus Paviljongissa on vuositasolla erittäin mittavaa. Vertailllessani talon menoja, ilmenee että sähkö on vuositasolla ehdottomasti suurin talon menoeristä. Sähkönkulutuksen kustannuksista vastaa vuokralainen itse eli kolme Paviljonki -brändin alla toimivaa yritystä.

Sähkön kulutus vaihtelee talossa todella paljon vuosittain ja jopa kuukausittain. Eroihin vaikuttavia tekijöitä ovat suuret tapahtumat, jotka näkyvät suoraan kiinteistön

sähkön kulutuksessa. Vuodenaikojen merkitys on toki myös jopa itsestäänselvyys, mutta Paviljongissa se vaikuttaa myös sen vuoksi, että tapahtumat jakautuvat sesonkeihin ja näistä sesongeista hiljaisia kuukausia ovat heinä- ja elokuu sekä yleensä myös tammikuu (Toiminnanohjausjärjestelmä Profi 2019).

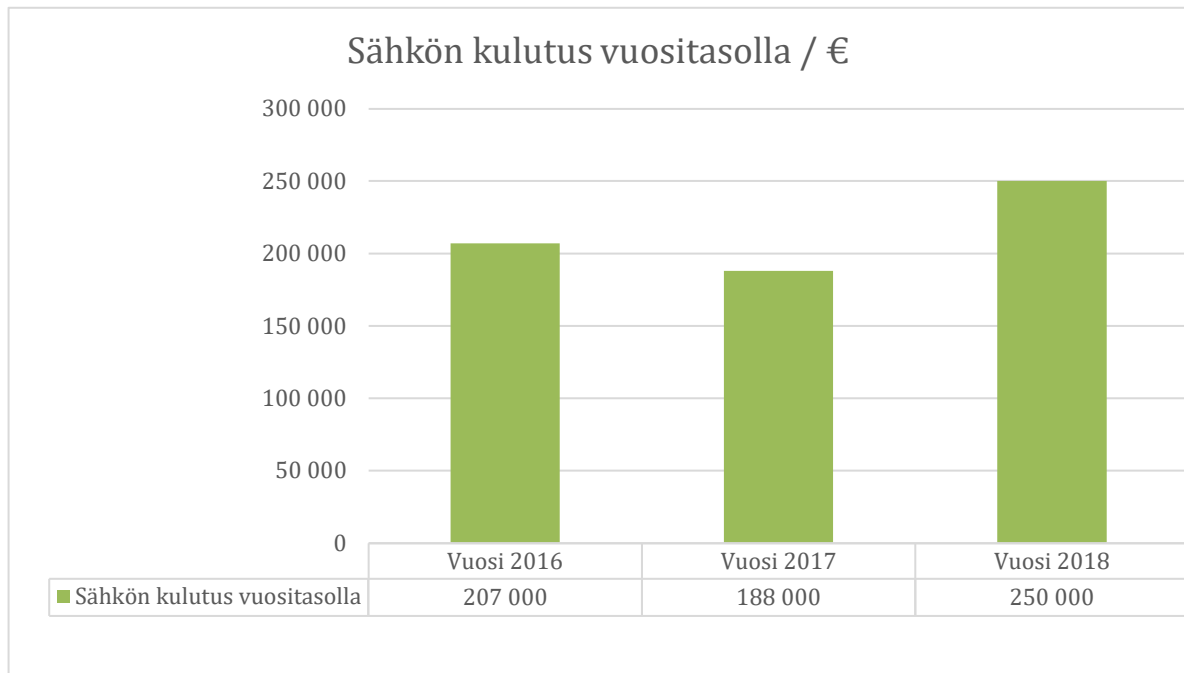
Taustojen selvityksen jälkeen pääsemme käsiksi lukuihin, jotka ovat armottomat. Paviljongin koko talon sähkönkulutus on ollut vuonna 2018 noin 3 446 000 kWh vuodessa (Mitrrix 2019). Vertailun vuoksi kerron, että niin sanotusti tavallisen, ei sähkölämmitetyn, noin 120 neliön ja neljän asukkaan omakotitalon sähkönkulutus on vuodessa noin 7300 kWh (Vattenfall Oy 2019). Paviljongin vuosittainen sähkönkulutus vastaa siis noin 472 vuoden omakotitalon sähkötalutusta. Kyseinen vertaus antaa lähinnä hieman mittakaavaa, mutta suoraan verrannollinen se ei tietenkään ole, koska Paviljongissa pinta-alaa on noin 27 000 neliötä, joten pelkästään hallien sisälle mahtuisi reilut 160 verrokkina toiminutta 120 m² omakotitaloa.

Paviljongin sähkönkulutusta seurataan ja tilastoidaan kuukausittain ja nämä luvut ovat myös koko vakituisen henkilöstön saatavilla. Edellisen kappaleen esimerkissä tarkastelin sähkötalutusta sen yksikköinä eli kilowattitunteita, mutta toki se, mikä erityisesti päättäjiä kiinnostaa, ovat eurot. Sen vuoksi kartoitin myös hieman euromääräisiä lukemia vuositasona.

Olen ottanut tarkasteltavaksi sähkön-, veden-, ja lämmönkulutukset viimeisen kolmen vuoden ajalta, sillä lukevat vaihtelevat niin runsaasti vuosittain, että yhden vuoden tarkastelu ei antaisi mielestäni tarpeeksi laajaa kuvaa aiheesta.

Seuraavassa kaaviossa näkyy koko talon vuosittainen sähkönkulutus euromääräisenä viimeisen kolmen vuoden ajalta:

(lukemat ovat pyöristettyjä noin-lukuja)

Kaavio 2: Sähkön kulutus vuositasolla euroina.

Lasku jakautuu talon toimijoiden kesken (Jyväskylän Kongressikeskus, Jyväskylän Messut sekä Paviljonki Ravintolat) kulutuslukemien mukaan. Talossa on tarkat mittarit, joilla sähkönkulutus pystytään paikantamaan ja jakamaan toimijoiden toiminta-alueiden kesken. Näistä mittareista kävi ilmi, että Jyväskylän Messut Oy on talon suurin sähkön kuluttaja, joka johtuu automaattisesti siitä, että Messujen toiminta-alueena ovat messuhallit, jotka ovat pinta-alaltaan suurin osa rakennusta sekä vievät myös esimerkiksi valaistuksen osalta eniten sähköä. Pienin sähkön kuluttaja toimijoista on Paviljonki Ravintolat, vaikkakin heillä on useita ravintolapisteitä ympäri rakennusta. Ravintolapisteisiin kuuluu kylmälaitteita sekä muita ravintolakäytössä tarvittavia suuria koneita.

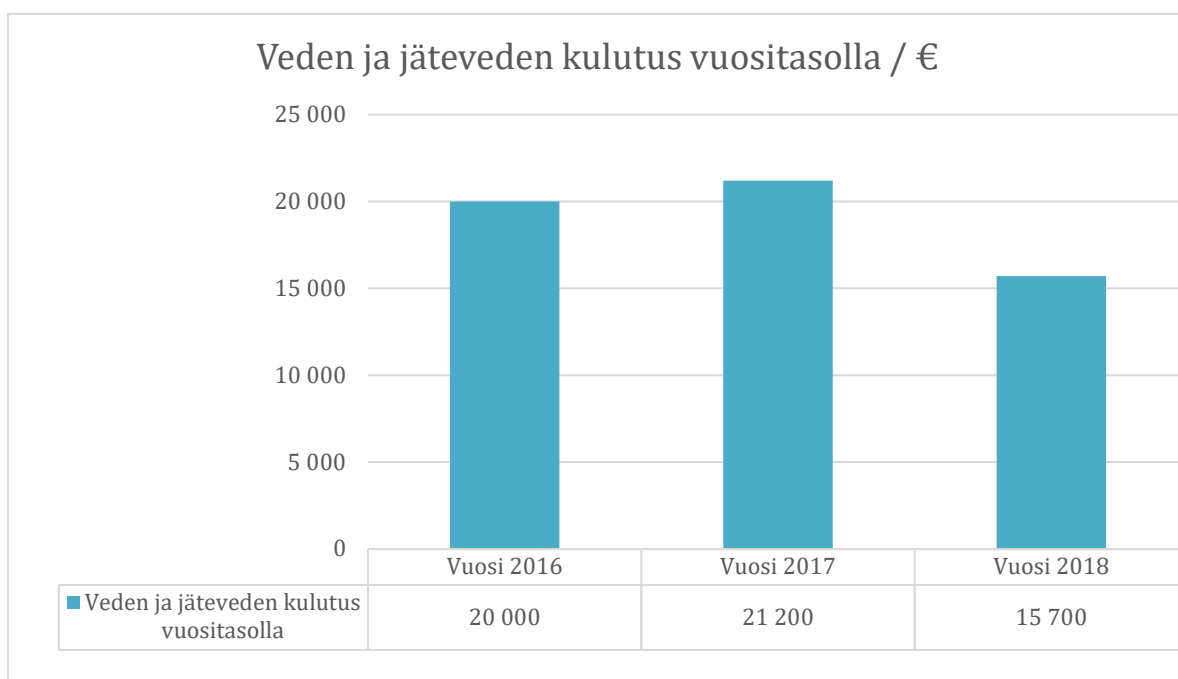
Taloon tulevasta sähköstä vastaa Väre energia ja sähkön siirrosta Jyväskylän Energia. Väre on Savon Voima Oyj:n, Kuopion Energia Oy:n, Jyväskylän Energian Oy:n sekä Lappeenrannan Energia Oy:n yhteinen sähkönmyyntiin keskittyvä energiapalveluyhtiö (Väre 2020.) Taloon toimitettava uusiutuva sähköenergia on kokonaisuudellaan tuotettu hakkeesta ja purusta tehdyllä biomassalla. (Sähkösojimus)

5.2 Veden kulutus vuositasolla

Veden ja jäteveden kustannus on pienin talon niin sanotuista kiinteistä kustannuksista. Toki kuten sähkönkulutuskin myös vedenkulutus vaihtelee runsaasti kuukausittain ja myös vuosittain. Kuten kaiken kulutuksen vaihteluun, niin myös tähän vaikuttaa suuret tapahtumat ja sesongit.

Seuraavassa kaaviossa näkyy koko talon vuosittainen veden ja jäteveden kulutus euro-määräisenä viimeisen kolmen vuoden ajalta:

(lukemat ovat pyöristettyjä noin-lukuja)

Kaavio 3: Veden ja jäteveden kulutus vuositasolla euroina.

Kiinteistön vesilasku koostuu kiinteistä veden ja jäteveden kuukausimaksuista sekä lisäksi on erillinen kuutiohinta vedelle ja jätevedelle.

5.3 Lämmityskulut vuositasolla

Paviljonki lämpenee kaukolämmöllä, joka on yleisin tilojen lämmitykseen käytettävä energiamuoto (Tilastokeskus 2016).

Kaukolämmöstä kerrotaan Jyväskylän Energian nettisivuilla seuraavasti:

Kaukolämmöllä on yhteiskunnallisesti merkittävä rooli fiksuna ja energiatehokkaana lämpöratkaisuna. Tiesithän, että sinä, Jyväskylän kaupungin

asukkaana olet osaltasi Jyväskylän Energian omistaja. Olemme tehneet pitkäjänteisesti työtä uusien, kaikkia kaupunkilaisia hyödyttävien ratkaisujen eteen.

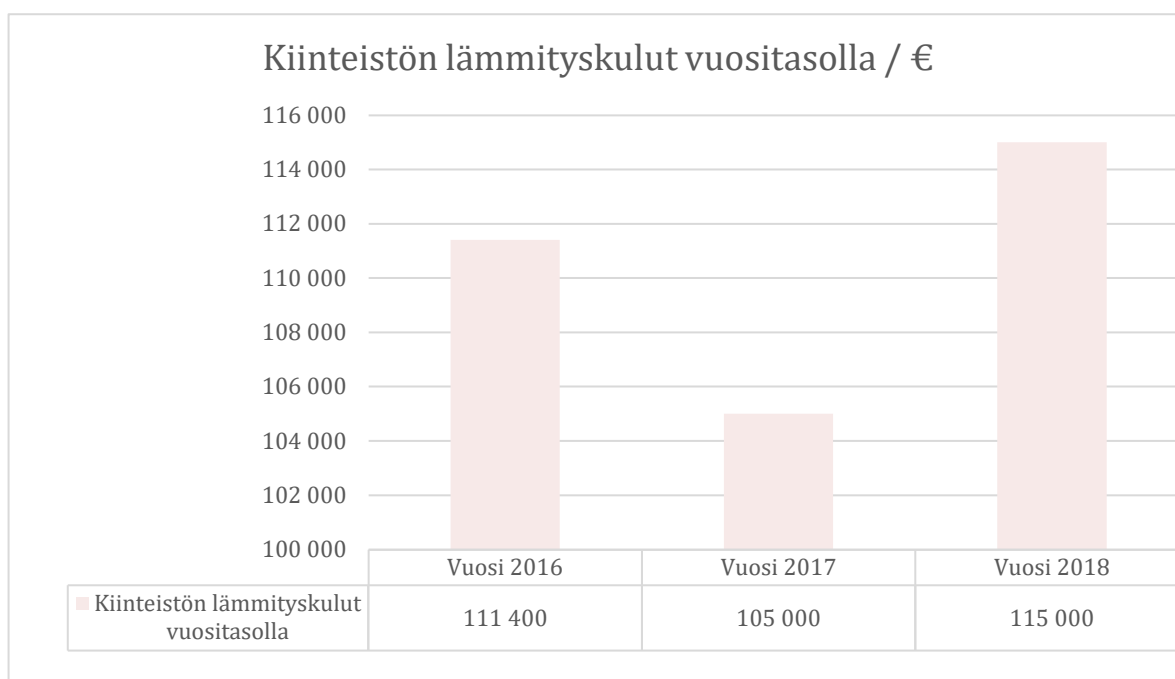
Vaikka kaukolämpö asunnossa tuntuu samalta kuin 30 vuotta sitten, meillä Jyväskylän Energialla on tapahtunut paljon kehitystä. Olemme mm. tehostaneet polttoprosessia ja siirtyneet kohti fossiilittomia polttoaineita, jotta kaukolämmön tuotanto olisi mahdollisimman tehokasta ja ympäristöystävällistä.

Vuonna 2015 lämmöntuotannostamme oli fossiilitonta yli 98 %, eli puuta, biokaasua ja turvetta. Vielä 30 vuotta sitten, ennen Rauhalahden voimalaitoksen käynnistystä, kaupunki lämpeni lähes yksinomaan öljyllä.

Kaukolämmön ansiosta hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet huomattavasti. Lisäksi rikin- ja typen oksidien ja pienhiukkasten määrää taajamissa on vähennetty merkittävästi. Tähän vaikuttaa sekä polttoaineen valinta että voimalaitosten tehokkaampi käyttö - savukaasupesuria unohtamatta. (Jyväskylän Energia Yhtiöt 2019.)

Lämmityskustannukset vaihtelevat todella runsaasti vuosittain. Vuoden 2017 ja 2018 välinen ero on jopa noin 10 000 €. Sitä, mistä nämä mittavat erot johtuvat, on todella vaikea täsmällisesti selvittää. Toki kuten jo aiemmin totesin, suuret tapahtumat vaikuttavat kustannuksiin todella huomattavasti.

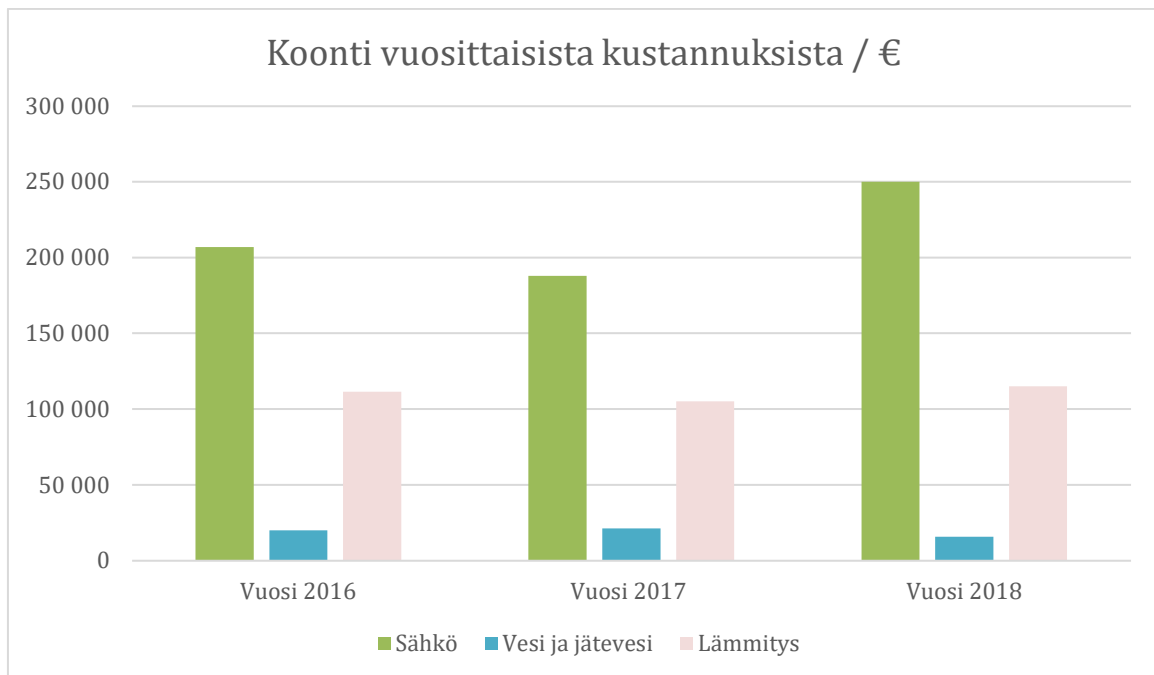
Seuraavassa kaaviossa näkyy koko talon vuosittaiset lämmityskulut euromääräisenä viimeisen kolmen vuoden ajalta:(lukemat ovat pyöristettyjä noin-lukuja)

Kaavio 4: Kiinteistön lämmityskulut vuositasolla euroina.

5.4 Koonti vuosittaisista kustannuksista

Karkeasti laskettuna euromäärällisesti koko Paviljongin lämmitys-, vesi-, ja sähkön kulutuksen kustannuksiin menee noin 380 700 € (lukemat vuodelta 2018).

Kaavio 5: Koonti vuosittaisista kustannuksista euroina.

6 TULOKSET

Käytin lähtötilanteen kartoittamiseen edellisessä luvassa kertomaani dataa ja numeraalisia tunnuslukuja, mutta koen, että suurin tietoperusta aiheesta syntyi haastattelujen ja keskustelujen kautta. Lisäksi pohjana on käytetty runsaasti omaa tietopohjaani, joka on syntynyt lähes viisi vuotta talossa työskenneltyäni. Haastattelin runsaasti talon eri tehtävissä olevaa henkilökuntaa, palvelukumppaneita ja myös yhtä suurta vuosittaista asiakasorganisaation edustajaa. Haastattelujen painopisteinä oli erityisesti jätehuolto ja siivous, Paviljongin ravintolatoiminta sekä yleiset toimenpiteet esimerkiksi energiankulutuksen hillitsemiseen.

Suurin osa haastatteluista oli järjestettyjä tilanteita ja virallisia haastatteluja, mutta tein myös paljon niin sanottuja ovensuukyselyjä ja kahvipöytäkeskusteluja. Koin tällaiset keskustelut myös erittäin hedelmällisiksi ja antoisiksi, sillä niissä liikkui paljon niin kutsuttua hiljaista tietoa, joka ei välttämättä näy kirjattuna missään. Seuraavaksi esittelen haasteluiden sekä oman havainnointini tuloksia.

6.1 Käytössä olevat toimintamallit ekologisuuden edistämiseen

Tätä kappaletta varten haastattelin talomme palvelupäällikkö Inka-Sofia Hokkasta, joka työskenteli ennen organisaatiomuutosta virallisesti Jyväskylän Kongressikeskus Oy:n alla, mutta vastasi isossa kuvassa koko talon toiminnoista. Hokkanen on ajanut ekologisuuden kehittämistä talossa omalla tahollaan jo vuosia ja pyrkinyt ratkaisuille, joihin hän voi vaikuttaa, kohti vastuullisempaa ja ekologisempaa tapahtumataloa. Hokkanen vastaa pääasiassa tuotannosta ja keskustelu koskikin lähinnä sitä, kuinka kestävä kehitys ja ekologisuus huomioidaan tuotannossa ja päivittäisessä arjessa tällä hetkellä ja kuinka sitä voisi kehittää.

Tuotannon suhteen merkittävimpinä tekoina keskustelussamme esille nousivat valojen säätely erityisesti halleissa, joissa valojen määrä on jo konkreettisesti todella suuri. Kongressikeskuksen eli kokous- ja kongressitilojen puolella on selkeä käytäntö sille, että infossa viimeisenä vuorossa oleva tapahtuma-avustaja kiertää vuoron päätteeksi tiettyä reittiä menevän kierroksen ja sulkee kaikki tilat, ovet ja valot. Tähän kierrokseen ei toistaiseksi ole niin sanotusti virallisesti kuuluneet hallit, mutta toki jokainen tahollaan mahdollisesti niitäkin tarkkailee. Olen itse aiemmin toiminut kyseisessä

työtehtävässä vuosia ja tiedän, että tuo kierros on vakio ja hallien lisääminen reittiin lisäisi työaika ja resursseja.

Lisäksi hallien puolella on haastavampaa määritellä sitä, että onko siellä vielä joku työntekijä tai palvelukumppani paikalla, sillä esimerkiksi puhtaanapito käy töihin vasta muiden lähdettyä. Hallit ovat niin valtavia, että on mahdotonta käydä jokainen sopukka läpi sen varalta, että onko siellä paikalla joku vai ei. Myös valojen sytyttäminen ja sammuttaminen kuluttaa todella paljon energiaa, joten sitäkin pyritään välttämään, että toinen sammuttaa ja toinen hetken päästä sytyttääkin ne takaisin. Volyyymi on niin valtava ja hallipinnassa olevien valojen sytyttäminen vie todella paljon energiaa. Perusvalaistukset on vaihdettu osaltaan led-valaisimiksi, jotka kuluttavat vähemmän energiaa käynnistyessään ja palaessaan. Tällä hetkellä led-valaisimet ovat käytössä A- sekä C2-halleissa. Muissa halleissa käytössä on pääasiassa loisteputkivalaisimet. Energian säästön vuoksi halleissa on kuitenkin kaksi valokatkaisijaa, joista toinen sytyttää niin sanotut kulkuvalot. Kulkuvalo-katkaisija sytyttää vain kolmanneksen koko hallin valaistuksesta ja vähentää näin ollen energiankulutusta. Näitä kulkuvaloja käytetään esimerkiksi silloin, kun henkilökunta kulkee vain hallien läpi tilasta toiseen. Kaikki valot ovat käytössä tapahtuma-aikoina. A-hallissa led-valaisimet ovat myös säädettäviä, eli valon voimakkuutta pystyy helposti säätämään. Tämä on myös järkevää, sillä kaikissa tapahtumassa ei toivota kirkasta valaistusta, mutta osa taas vaatii kaiken mahdollisen valon.

Kaikki viimeisimpinä hankitut tunnelmavalot eli väri- ja somistusvalaistukseen käytettävät valot ovat led-lampuilla varustettuja.

Tapahtuma-avustajan edellä mainittuun kierrokseen kuulu myös esimerkiksi vessojen läpikäynti päivittäin ja tämä vaikuttaa siihen, että hukkavuotoja ei pääse syntymään, koska päivittäin joku tarkastaa jokaisen vessakopin erikseen. Suuressa mittakaavassa tällaisetkin asiat voivat koitua isoiksi, esimerkiksi jos joku wc-pönttö, vaikka vuotaisi useita päiviä kenenkään huomaamatta.

Hokkanen vastaa osaltaan myös asiakaskäytössä olevien toimistotarvikkeiden tilauksista ja hän kertoo, että viimeisimmät organisaation uuden brändin mukaisesti tilatut kynät ovat valmistettu kierrätysmateriaalista. Kyniä kuluu tapahtumatalossa runsaasti, sillä niitä on jaossa ja käytössä esimerkiksi kokoustiloissa.

Hankintoja talossa tehdään Hokkasen mukaan aina vain tarpeeseen ja pyritään panostamaan laatuun, jotta kyseinen tuote kestäisi mahdollisimman pitkään tehtävässään. Tämä on haastavaa esimerkiksi tekniikan suhteen, koska se kehittyy niin nopeasti, että hankintoja on tehtävä myös sen vuoksi tiheämmin. Kalusteiden osalla talossa näkyy kestävyuden ajattelu, sillä suurin osa kokouskalusteista on kestänyt käytössä jo lähes 20 vuotta. Hankinnoissa täytyy myös aina huomioida käyttötarkoitus ja säädökset, jolloin materiaalit on esimerkiksi pystyttävä palosuojaamaan siihen tarkoitettulla aineella. Näin ollen voin todeta, että suuressa osassa talon hankintoja on ajateltu tuotteiden elinkaarta ja mahdollisimman pitkää toimintaikää. Esimerkiksi asiakaskäytöstä poistettuja kalusteita hyödynnetään sittemmin henkilökunnan taukotiloissa ja muissa käytöissä.

Kuten aiemmin totesin, niin tekniikka vanhenee nopeimmin ja näin ollen sitä kertyy jätteeseen myös runsaasti säännöllisin väliajoin. Talossa kerätään tekniikka- ja elektroniikkajätettä aina isompi määrä ja ne toimitetaan kierrätettäväksi asianmukaisesti paikalliseen SER-kierrätykseen. SER tulee sanoista sähkö- ja elektroniikkaromu (SER-kierrätys 2019).

6.2 Siivous ja jätehuolto / palvelukumppani Lassila & Tikanoja

Opinnäytetyöprosessini perusteella jätehuolto on Paviljongin yksi kompastuskivi ja suurin vaikuttaja siihen, että en voi todeta talon tukevan kestäväää kehitystä. Siivouksesta ja jätehuollosta Paviljongissa vastaa palvelukumppani Lassila & Tikanoja (myöhemmin L&T), joka on omien sanojensa mukaan palveluyritys, joka tekee kiertotaloudesta totta (Lassila & Tikanoja 2020). L&T lupaa verkkosivuillaan seuraavasti:

Yhdessä asiakkaidemme kanssa pidämme materiaalit ja kiinteistöt mahdollisimman pitkään tuottavassa käytössä sekä tehostamme raaka-aineiden ja energian käyttöä. Näin toimien luomme enemmän arvoa kiertotaloudella sekä asiakkaillemme, henkilöstöllemme että yhteiskunnalle laajemmin. (Lassila & Tikanoja 2020.)

L&T tarjoaa useita ratkaisuja jätehuoltoon sekä siivoukseen ja kertoo verkkosivuillaan myös siitä, kuinka vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti heidän strategiaansa, liiketoimintaansa ja jokapäiväiseen työhön. L&T on sitoutunut tukemaan YK:n Global Compact aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeus-, ympäristö ja antikorrup-tioperiaatteita. (Lassila & Tikanoja 2020.)

Haasteet jätehuollon suhteen muodostuvat tällä hetkellä siitä, että jätteiden kierto-
kulku talossa ei toimi. Asiakastiloissa kuten ei myöskään henkilökunnan tiloissa ravin-
tolaa lukuun ottamatta ei ole tällä hetkellä kierrätysasioita, vaan ainoastaan yksinker-
taisia roskiksia, jonne nykyisin päätyy sekaisin kaikki asiakkailta tuleva jäte. Näin ollen
siivoojat myös tyhjentävät nämä roskikset yhteen samaan astiaan ja ne päätyvät lo-
pulta polttoon menevän energiajätteen puristimeen. Näin ollen ravintolaa lukuun ot-
tamatta muualla talossa tullutta jätettä ei juurikaan kierrätetä. Poikkeuksena keräys-
paperi ja tietosuojapaperi, joille on omat keräysastiat sisätiloissa.

Talolla on yksi yhteinen jätekatos, joka virallisesti on Paviljonki Säätiön eli kiinteistön
omistajan omaisuutta. Katoksessa suurimpana on polttoon menevän energiajätteen
puristin. Suurin osa talon jätteestä päätyy tuohon puristimeen ja osalle jätteestä se on-
kin oikea paikka. Energiajäte eli energiajäte on myös tarkkaan määritelty ja sinne eivät
kuulu esimerkiksi kyllästetty puu, kivi, hiekka tai OVC-muovi, jota useat muovituotteet
sisältävät. Nämä edellä mainitut kuuluvat sekajätteeseen ja sitä varten ei Paviljongista
tällä hetkellä löydy erillistä astiaa. Näin ollen hyvin usein voi olla, että energiajäte pu-
ristimeen päätyy sinne kuulumatonta materiaalia ja näin ollen tuo jäte ei ole polttokel-
poista.

Katoksesta löytyy tällä hetkellä erikseen myös Keskimaan astiat; biojäte, pahvinkeräys,
metallinkeräys sekä lasinkeräys. Ongelma jätteen lajittelun suhteen on osaltaan tuon
katoksen pieni koko ja se, että katosta ei tällä hetkellä ole organisoitu kunnolla. Pit-
kässä juoksussa katoksen kokoa pitäisi todennäköisesti suurentaa, mikäli sinne halut-
taisiin lisää lajittelupisteitä ja isoja jättesäiliöitä. Tämä on haasteellinen tilanne, koska
kuten jo mainitsin, kiinteistön omistaja vastaa katoksesta, mutta puolestaan taas vuok-
ralainen (eli Jyväskylän Messut ja Jyväskylän Kongressikeskus) kierrättämisestä.

Haasteena jätehuollossa on myös se, että iso osa Paviljongissa toimivasta tapahtuma-
aikaisesta henkilöstöstä on vuokratyövoimaa. Keikkatyöläiset toimivat erilaisissa työ-
tehtävissä puhtaanapidonkin parissa. Vaihtuva työvoima myös osaltaan vaikuttaa sii-
hen, että kyseiset vuoron tai kaksi talossa tekevät henkilöt eivät ymmärrettävästi ole
perillä kaikista asioista myöskään jätehuoltoon liittyen.

L&T:ltä Paviljongin kohdevastaavana ja palveluohjaajana toimii Jesse Kilpiä. Kilpiä
vastaa Paviljongille tilattujen siivousten suunnittelusta ja siivoojien ohjaamisesta. Hän
tuntee talon useiden vuosien ajalta ja on itse myös toiminut siivoojana Paviljongissa.

Haastattelin Kilpiää sekä L&T:llä palvelumestarina toimivaa Essi Heikkilää Paviljongin tilanteesta sekä L&T:n tarjoamista palveluista. Haastattelussa nousi esille, että Paviljongi on myös heidän näkemyksensä mukaan hieman jäljessä aikaansa jätehuollossa sekä kierrätyksessä. Myös L&T:n siivoojat ovat tottuneet tiukempiin kierrätyskäytänteisiin muissa kohteissaan. Olimme yhtä mieltä siitä, että sisätilojen jäteasiat ovat seuraava askel kohti parempaa jätehuoltoa. Kun ne, sekä jätekatos ovat kunnossa, L&T:n on helppo ohjeistaa henkilökuntansa kierrättämään ja toimittamaan jo valmiiksi eriteltyt jätteet niille kuuluviin paikkoihin. Heikkilä on varma, että uudet modernimmat jäteasiat myös nopeuttaisivat siivoojien työtä, sillä nykyisiin auloissa oleviin roskiksiin pussien vaihto on erittäin aikaa vievää.

Yleisesti siivouksesta puhuttaessa Heikkilä kertoo L&T:n käyttävän Paviljongissa pääasiassa pelkästään Kiilto-merkin ympäristömerkittyjä siivoustuotteita. Suurimmalla osalla aineista on Pohjoismainen Joutsenmerkki. Muutamat esimerkiksi erityisen vaikeiden tahrojen poistoon tarkoitettut aineet eivät ole ansainneet ympäristömerkkejä, mutta toki tällaisia tuotteita käytetäänkin vain niitä vaativissa poikkeustilanteissa. Lisäksi pesuaineita annostellaan hyvin tarkkojen säännösten mukaisesti, eli pesuaineita ei käytetä turhaan liian suurina määrinä, vaan ainoastaan juuri tarkkaan määrätty määrä. Siivoojat käyttävät pesuaineita usein suihkepulloissa, joihin pesuaine annostellaan siivouskeskuksessa sijaitsevasta pesuaineannostelijasta. Eli suihkepullot käytetään useaan kertaan uudelleen ja vain annostelijaa täytetään suuremmasta kanisterista aika ajoin. Myös osa pulloista ja kanistereista käytetään L&T:llä uudelleen puhdistuksen ja etikettien poiston jälkeen.

L&T:n siivoojat käyttävät Paviljongilla ainoastaan pestäviä mikrokuituliinoja, jotka kestävät heidän sanojensa mukaan käytössä vuosia. Näitä liinoja pestään pesukoneessa aina käytön jälkeen ja myös niissä käytettävä pesuaine on ympäristöystävällistä. Kertakäyttöhanskat eivät kuulu L&T:n käyttämiin välineisiin, vaan myöskin hanskat ovat pestäviä ja jatkuvasti uudelleen käytettäviä.

Paviljongin asiakkuudesta jätepuolella vastaa ympäristöpalveluiden myyntineuvottelija Ninna Lindgren. Tapasin Lindgrenin kasvotusten helmikuussa 2020 ja kävimme vapaamuotoista haastattelua sekä keskustelua Paviljongin jätehuollosta. Lindgren on vasta itsekkin astunut nykyiseen työnkuvaansa, joten hänellä ei ole kokemusta pitkältä

aikaväliltä Paviljongin toiminnasta. Hän kuitenkin työskentelee L&T:n ympäristöpalveluiden puolella, joten tietoperusta asiaan liittyen on vahva.

Keskustelussamme nousi esille se, että kuinka paljon jo lyhyessä ajassa asiat ovat kuitenkin menneet eteenpäin ja toimeen on tartuttu. Lindgrenin aikana Paviljonki on ottanut käyttöönsä hiilineutraalin jätehuollon ja jätekatoksen kehittäminen on käynnistynyt yhteistyössä Keskimaan kanssa.

Tällä hetkellä Paviljongin jätehuolto ei myöskään ole kustannustehokkainta, sillä moni asia tehdään melko hitaasti sekä monimutkaisesti. Paviljongille tilataan L&T:ltä vuodessa useita vaihtolavoja, joille päätyvä jäte on Lindgrenin mukaan kaikista kalleinta ja niin sanotusti vaikeinta jätettä. Paviljongissa noille lavoille päätyy suurten tapahtumien rakennus- ja purkuaikoina jätettä laidasta laitaan, jonka jälkeen ne joudutaan erikseen lajittelemaan ja käytetään mahdollisuuksien mukaan hyötykäyttöön.

6.3 Paviljonki Ravintolat lähtötilanne

Paviljonki Ravintolat on Osk. Keskimaan omistuksessa oleva ravintola, joka toimii Paviljongissa tilausravintolana. Tämä tarkoittaa sitä, että ravintola on avoinna tilauksesta, eikä sillä ole kiinteitä aukioloaikoja. Näin ollen se palvelee pääsääntöisesti talon asiakkaita eikä ulkopuolisia kävijöitä.

Paviljonki Ravintolat (myöhemmin pelkkä ravintola) ottaa vastuullisuus-, ja kestävän kehityksen teemat huomioon päivittäisessä tekemisessään ja osaltaan siihen vaikuttaa se, että suuret linjat ja vaatimukset tulevat ylempää S-ryhmältä, joka taas on iso ja merkityksellinen toimija valtakunnallisesti.

Paviljonki Ravintolat kertoo verkkosivustolla Paviljonki.fi käyttävänsä tapahtumien tarjoiluissa aina mahdollisuuksien mukaan lähituottajia ja heidän tarjoamiaan raaka-aineita. Keittiömestari Ilkka Paakkarin mukaan Keski-Suomesta löytyy runsaasti laadukkaita elintarvikkeita. (Paviljonki 2019a.)

Seuraava teksti on kirjoitettu haastattelun pohjalta. Haastattelussa läsnä olivat ravintolapäällikkö Merja Pyrhönen, keittiömestari Ilkka Paakkari sekä ravintolan palvelupäällikkö Sari Nyssönen.

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että teemoista vastuullisuus, lähiruoka sekä ekologisuus tulee jatkuvasti enenevässä määrin kysymyksiä asiakkailta. Kaikki tämä on kasvava trendi ja asiakkaat ovat entistä tietoisempia aiheesta.

Ravintolassa käytetään mahdollisuuksien mukaan lähiruokaa, joka tarkoittaa on ruuantuotantoa ja -kulutusta, joka käyttää oman alueensa raaka-aineita ja tuotantopanoksia. Oman haasteensa asiaan tuo se, että lähituottajat eivät aina pysty toimittamaan niin suuria määriä kuin olisi tarvis, mutta silloin pyritään käyttämään lähiruokaa ainakin osittain. Keski-Suomessa on 150 virallista lähituottajaa, joiden tuotteita ravintola hyödyntää, Paakkari kertoo. Luomusta kysyessäni Paakkari kertoo sen olevan hieinan haastava käsite, jonka vuoksi sitä ei juuri ravintolassamme mainosteta. Hän kuitenkin toteaa, että lähiruoka on usein luomua, joten näin ollen sitä käytetään myöskin saatavuuden mukaan. Ensisijaisesti Paakkari kertoo ravintolan painottavan kotimaisuutta kaikessa tarjonnassaan.

Muita arjessa käytettäviä vastuullisuusseikkoja ovat esimerkiksi, että kaikilta kalatukureilta vaaditaan sertifikaatit ja käytetään ainoastaan vastuullisesti pyydettyä kalaa. Käytettävä liha on aina suomalaista.

Punaisen lihan käyttö on runsaasti esillä esimerkiksi mediassa ekologisuuden mittarina ja paljon väläytellään sitä, kuinka jokainen voisi tahollaan pienentää lihan kulutusta ja saada sillä aikaan merkittäviä ympäristöhyötyjä. Haastattelin aiheesta ravintolan henkilökuntakuntaa ja he kertoivat huomanneensa eron myös asiakkaiden käyttäytymisessä asian suhteen. Punaista lihaa ei mene enää niin paljon kuin ennen ja asiakkaat eivät tilaa sitä välttämättä tarjoiluihinsa laisinkaan vaan haluavat mieluummin esimerkiksi kanaa ja kalaa. Ravintolassamme on tarjolla aina pyydettyä kasvisruokaa, mutta hyvin usein se on jo toisena vaihtoehtona esimerkiksi lounaslinjastossa. Suunta on oikea ja olen kuullut jopa kollegoideni toivoneen ravintolaamme kasvisruokapäivää lounaalle. Asiaan omaan haasteensa luo tilausravintolamaisuus, jolloin lounas tehdään ensisijaisesti talossa olevia asiakkaita varten ja henkilökunta voi käydä myös lounaalla silloin kuin sitä on tarjolla.

Ruokahävikki on suurena teemana ravintolan toiminnassa ja sitä seurataankin tarkasti kuukausitasolla. Ruokahävikillä tarkoitetaan ruokaa, joka on ollut syömäkelpoista, mutta päättyy jostakin syystä roskiin tai biojätteeksi. (saasyoda.fi, 2019) S-ryhmän alla toimivat ravintolat ovat tehneet lupauksen/arvion siitä, kuinka paljon hävikkiä heille tulee vuositasolla. Hävikkiin on siis budjetoitu tietty prosenttiluku, jolloin taso on selvillä vuositasolla laskettuna. Ruokahävikistä kertova sivusto Saa syödä! kertoo, että

koko maailmassa noin 30 % kaikesta tuotetusta ruuasta päätyy hävikkiin. Sanomatta-kin selvää on se, että jos ruoka päätyy roskeen, sen tuottamisesta tulleet päästöt ovat syntyneet turhaan. (Saa syödä! 2019.)

Haasteita hävikin torjunnassa on esimerkiksi se, että Paviljonki on suuri talo ja ravintolalla on useita toimintapisteitä, jolloin tuotteet leviävät pitkin taloa ja varastosta on haastava pitää kirjaa. Myöskin runsas vuokratyövoiman käyttö tekee oman haasteensa varastointiin, sillä he eivät ole aina tietoisia siitä, mikä tavara tulisi käyttää ensin. Tarvantoimittajat saattavat toimittaa tuotteet esimerkiksi suoraan kylmiöön saakka, jolloin he eivät välttämättä huomioi varaston kiertoa niin, että vanhin tavara jäisi päällimmäiseksi. Volyyymi on talossa myös niin valtaisa, että toki myös vahinkoja tapahtuu.

Suurin ongelma hävikissä on kuitenkin talossamme usein toteutettava omakustanne-ruokailu. Tämä tarkoittaa konkreettisesti sitä, että mikäli Paviljongissa on asiakkaana esimerkiksi 200 henkilön seminaari, jonka osallistujille tilaisuuden järjestäjä ei ole päättänyt kustantaa ruokailua, mutta on kuitenkin halunnut, että samassa rakennuksessa sellainen olisi tarjolla, koska osallistujille on ohjelmassa lounastauko. Näin ollen tilaisuuden osallistujien täytyy itse kustantaa lounas ja silloin he myöskin valitsevat lounaspaikan itsenäisemmin. Ongelma tässä on se, että jos osallistujia on vaikka 200 henkeä, on ravintolan todella vaikea arvioida kuinka moni heistä käy Paviljongissa lounaalla, kun lähiseudulla on myös muita lounasvaihtoehtoja varsinkin, jos ohjelman lounastauko on kovinkin pitkä. Ravintolan henkilöstö yrittää aina perehtyä kyseiseen asiakasryhmään ja laatia lounasmenun mahdollisimman kyseiselle kohderyhmälle sopivaksi. Näissä tilanteissa hävikkiä kuitenkin syntyy valitettavan paljon, kun ruokaa on varattu 200 hengelle, mutta heistä vain 100 käykin ruokailemassa.

Tilannetta on jo pyritty parantamaan usein eri keinoin, esimerkiksi yrittämällä mahdollisuuksien mukaan saada osallistujia ilmoittamaan lounastamisestaan tilaisuuteen ilmoittautumisen yhteydessä ja tästä vaivasta on luvattu järjestäjälle esimerkiksi ilmainen lounas. Myös lounaslipukkeiden myyntiä pienellä ennako-ostajan etuhinnalla aulassa osallistujien saapuessa seminaariin on testattu, mutta mikään näistä ei Pyrhösen mukaan ole korjannut tai poistanut ongelmaa kokonaan.

Hävikin torjuntaa vaikeuttaa myös jatkuvasti lisääntyvä, kärjistetyksi jopa uusi trendi, erityisruokavaliot. Ruokavirasto määrittelee sivuillaan erityisruokavalion seuraavilla sanoilla:

Erityisruokavaliossa ruoka-aineen tai useamman ruoka-aineen käyttöä rajoitetaan terveydellisistä syistä. Erityisruokavalion noudattaminen toimii osana sairauden hoitoa ja sen tarkoituksena on tukea yksilön kokonaisvaltaista terveyttä. (Ruokavirasto 2019.)

Erityisruokavaliot ovat siinä mielessä eri asia kuin varsinaiset allergiat, sillä asiakkaat, joilla on allergia, noutavat kyllä lähes 100 prosenttisesti heille erikseen tilatun ja valmistetun aterian kun taas puolestaan asiakas, joka on ilmoittanut erityisruokavaliossaan. Ruoka-aineallergiat toki lukeutuvat sanan erityisruokavaliot alle, mutta tässä tekstissäni tarkoitan sanalla enemmänkin esimerkiksi eettisistä tai elämäntavomuksellisia syistä valittua ruokavaliota.

Ravintolapäällikkö Merja Pyrhönen kertoo, että jos esimerkiksi 200 hengen asiakasryhmässä on 50 ilmoitettua erityisruokavaliota, heille valmistetaan omat annokset ja näin ollen muuta ruokaa valmistetaan vain 150 hengelle, koska erityisruokailijoiden määrä vähennetään kokonaismäärästä. Tämä skenaario ei Pyrhösen mukaan useinkaan toteudu, vaan erityisruokavalion ilmoittaneet henkilöt katsovat buffee-pöydän tarjonnan ja toteavat, että näyttääkin hyvältä ja ottavat ruokansa siitä ja näin ollen jättävät erikseen tilaamaansa aterian noutamatta. Trendi tuntuu ravintolan henkilökunnan mukaan olevan se, että erityisruokavalio ilmoitetaan ikään kuin varmuuden vuoksi ja sitten paikan päällä katsotaan, että otetaanko noutopöydästä vai haetaanko oma annos. Tämä ilmiselvästi aiheuttaa hävikkiä.

Paviljonki Ravintoloilla on käytössään ResQ-sovellus, jonka avulla myydään muuten hävikkiin päätyvää ruokaa kuluttajille. ResQ Club kertoo omilla verkkosivuillaan toiminnastaan seuraavasti:

ResQ Club on suomalainen ruokahävikkiä vastaan taisteleva kasvuyritys. Ruoka-alan toimijat pystyvät vähentämään ruokahävikkiään tuntuvasti ResQ:n avulla, keskimäärin markkinapaikallamme myydään 65% kaikista tarjotuista annoksista. (--)

Olemme siis yritys, jolla on selkeä missio: luomme ruokahävikittömiä yhteiskuntia. Ensimmäisenä vähennämme hävikin ravintoloissa, kahviloissa

ja ruokakaupoissa nollaan. Jo pelkästään tämä auttaisi vähentämään ruokahävikkiä 10-15 prosenttia – maailmanlaajuisesti se tarkoittaa kymmeniä miljoonia tonneja täysin syömäkelpoista ruokaa. (ResQ Club 2019.)

Ravintolan henkilökunta kertoo kokeneensa ResQ:n käytön erittäin hyödylliseksi.

Yksi suuri yksittäinen ravintolan jätekuormaa sekä ekologisuutta vastaan taisteleva asia ovat kertakäyttöastiat. Niiden käyttö on pyritty minimoimaan niin pieneksi kuin mahdollista, mutta edelleen on tilanteita, joissa ravintolamme joutuu niihin turvautumaan. Kertakäyttöastioiden käyttäminen on lähes välttämätöntä esimerkiksi suurien messujen sekä mittavien hallitapahtumien aikana, jolloin asiakkaita käy kahvilla tuhansittain päivässä. Vaikka ravintolalla on suuri varasto astioita, ei mikään määrä riitä kattamaan tuhansien kävijöiden päivittäistä kulutusta. Ravintolan kiinteissä ravintolapisteissä käytetään haastattelujeni mukaan aina oikeita astioita ja kertakäyttöastioihin turvaudutaan vain, kun se on välttämätöntä. Kertakäyttöastioissa käytetään biohajoavia ja ympäristöystävällisiä aina saatavuuden mukaan. Se on myös S-ryhmältä tullut linjaus.

Selvitin ravintolan henkilökuntaa haastatellessani myös ekologisuuden huomioimista astiahuollossa sekä puhtaanapidossa. Astiahuollossa ekologisuutta edistävät seuraavat seikat:

- Ravintolassa käytössä olevien tiskikoneiden (tunnelitiskikone sekä useita kupukoneita) pesuaineet toimittaa Ecolab* (*selvitys toiminnasta myöhemmin)
- Tiskikoneiden pesuainemääriä seurataan jatkuvasti ja Ecolabin henkilö käy tarkkailemassa ja säännöstelemässä pesuaineiden kulutusta
- Pyritään pesemään aina täysii koneita ja vältetään vajaita
- Tunnelitiskikone on melko uusi ja erittäin energiatehokas, vielä käytössä myös muutamia kupukoneita
- Koneiden säännöllinen puhdistus ja huolto

*Ecolab on puhdistus- ja desinfiointituotteiden sekä -palveluiden kehittäjä ja toimittaja teollisuus- ja laitoshygieniamarkkinoilla (Ecolab 2019).

Ravintolan suurissa hankinnoissa otetaan huomioon energiatehokkuus ja esimerkiksi kaikki liedet on vaihdettu induktioliesiin, kertoo keittiömestari Paakkari. Keskimaa

seuraa tarkasti ravintoloidensa energiamittauksia ja ravintolalla on käytössään oma-valvontajärjestelmä Fredman, joka on yhdistettynä myös esimerkiksi puhtaanapitoon. Energian säästön huomioimiseen on pyritty valaistusta, koneiden käyttöä, ilmanvaihdon optimointia säätämällä. Tietyt laitteet suljetaan kesäksi ja pitkiksi loma-ajoiksi. Lämpötiloja seurataan tarkasti kylmiöissä ja energiatehokkuus on huomioitu pakaste-kylmiöissä.

Kaikki nämä edellä mainitut ovat jo suuria tekoja ja isoja askeleita vastuullisempaan ja ekologisempaan toimintaan. Kuten aiemmin koko talon sähkönkulutusta arvioidessani sain todeta, ravintola kuluttaa toimintoihinsa nähden vähän sähköä, joten siitä voimme päätellä monen asian olevan jo hyvällä tolalla. Kuitenkin parannettavaa aina löytyy ja sen toteaa myös ravintolan henkilökunta lähes yhteen ääneen haastattelukustelun lopuksi. Haasteeksi he toteavat myös sen, että oman henkilökunnan mukaan saaminen on joskus se haastavin osuus, sillä monet asiat on totuttu tekemään tietyllä tavalla. Tämä ongelma on läsnä varmasti kaikista teemoista puhuttaessa ja yhtä lailla jokaisessa organisaatiossa.

6.4 AKK Sports Oy ja Neste Rally / Asiakasorganisaation edustajan näkemys

Halusin ottaa opinnäytetyöhöni talon oman henkilökunnan ja palvelukumppanien edustajien lisäksi myös asiakasnäkökulman. Tähän muottiin sopi mielestäni erittäin hyvin AKK Sports Oy (myöhemmin pelkkä AKK), joka järjestää vuosittain kansainvälisestikin suurta autourheilutapahtumaa Neste Rallia. Paviljonki on toiminut Neste Rallissa kilpailukeskuksena useita vuosia ja yhteistyö AKK:n kanssa on erittäin tiivistä. Haastattelin tätä osiota varten AKK Sports Oy:n projektikoordinaattorina toimivaa Viivi Setälää. Setälä sekä markkinoinnista ja promootiosta vastaava Jani Backman hoitavat ja vastaavat ympäristöasioista AKK:lla.

Haastattelin Setälää puhelimitse ja keskustelumme oli erittäin hyödyllinen sekä mielenkiintoinen. Aluksi pyysin Setälää kertomaan hieman taustaa sille, kuinka ympäristöasiat ovat nousseet pinnalle autourheilussa ja miten asiat ovat edenneet. Setälä kertoi ympäristö- ja vastuullisuus teeman olleen esillä autourheilussa jo hyvin pitkään ja toteaa, että suomalainen lainsäädäntö myös määrittelee paljon sillä saralla. Kuten jo aiemmin mainitsin, kyseessä on kansainvälinen merkittävä urheilutapahtuma ja se

asettaa myös paineita ulkoisesti sekä sisäisesti. Oman mausteensa tuo yhteiskunnallinen paine, sillä kyseiset asiat ovat nyt niin vahvasti pinnalla ja niiden suhteen asetetaan suuria tavoitteita myös yhteiskunnallisesti.

Kansainvälinen autourheilun kattojärjestö eli kansainvälinen autourheiluliitto FIA (Federation Internationale de l'Automobile) määrittelee hyvin tarkasti, kuinka autourheilutapahtumia tulee järjestää ja kyseinen Suomessa kisattava WRC (World Rally Championship) rallin MM-sarja on Setälän mukaan FIA:n ylpeydenaihe juuri ympäristö- ja vastuullisuusteemojensa vuoksi. Setälä kertoo, että jokaisen FIA:n hallinnoiman, eli mukaan lukien Neste Rallin, tulee saavuttaa tietyt ympäristötavoitteet saadakseen edes järjestää kyseisen tapahtuman. FIA on laatinut kolmiportaisen sertifiointijärjestelmän ja joku näistä sertifikaateista tulee olla, jotta kisa ja tapahtuma edes pääsee MM-rallin kalenteriin, Setälä kertoo. Neste Ralli on sitoutunut autoilun kansainvälisen kattojärjestön, FIA:n, ympäristöohjelmaan ja saavuttanut sen kolmiportaisen akkreditoinnin korkeimman tason (myös kisajärjestäjä AKK on saavuttanut korkeimman tason) (Neste Rally Finland 2019). Kyseisiin sertifikaatteihin liittyy kahden vuoden välein suoritettava auditointi, jolloin FIA tarkastaa, että toimitaan kuten on luvattu. Vuosi 2019 on ollut Neste Rallin auditoinnin vuosi ja näin ollen rallin järjestäjän tulee toimittaa runsaasti dataa FIA:lle liittyen ympäristöasioihin ja päästöihin.

Setälä painottaa, että vaikka kyse onkin autourheilutapahtumasta ja näin ollen esimerkiksi päästöjä väistämättä syntyy, halutaan se kuitenkin toteuttaa mahdollisimman pienellä ympäristön kuormittamisella ja tehdä kaikki voitava sen eteen, että ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. Vastuullisuus halutaan myös nostaa vahvasti esille ja sen vuoksi esimerkiksi Neste Rallin verkkosivuilla on myös oma välilehti vastuullisuudelle.

Seuraavaksi tiedustelin Setälältä vielä syvemmin sitä, mitä kaikkea tuon FIA:n kolmiportaisen ylimmän tason saavuttaminen on vaatinut heidän organisaatioltaan konkreettisesti. Se on vaatinut kokonaisvaltaisen läpileikkauksen organisaation toiminnasta, kertoo Setälä. Lähtien siitä, että missä tapahtuma järjestetään ja sen saavutettavuudesta. Tavoitteena toki on, että saavutettavuus on helppoa ja logistisesti vähäisesti kuormittavaa. Näin ollen Paviljonki on erittäin hyvä valinta kilpailukeskukseksi sijaintinsa vuoksi, sillä hotellit sijaitsevat aivan kävelymatkan päässä. Myös Harjun

erikoiskoe Jyväskylän keskustassa on erittäin helposti saavutettavissa kaupunkilaisille. Kaikessa toiminnassa pyritään loogiseen logistiikkaan. Tarvittava tavara pyritään tuottamaan mahdollisimman lähellä kilpailukeskusta ja pyritään välttämään pitkiä ja epäloogisia toimitusmatkoja. Jokaisella kolmen portaan tasolla on tarkat omat vaatimuksensa ja määritelmät sille, mitä organisaation pitää olla saavuttaakseen tuon tietyn tason. Vaikuttavia tekijöitä ovat myös oman organisaation viestintä, vapaaehtoisten koulutus ja kaiken kaikkiaan koko tapahtuman ympäristöjohtaminen.

Iso ja tärkeä asia on Setälän mukaan kumppaniyhteistyö, jota pyritään myös kehittämään jatkuvasti. Yhteistyökumppaneiden tulee olla sitoutuneita tapahtuman ympäristöpolitiikkaan ja heidän kanssaan myös halutaan jatkuvasti kehittää toimintaa. Käytettävät materiaalit nousevat suureen rooliin ja muovia Setälän mukaan pyritään välttämään kaikessa missä se on mahdollista. Tapahtuman kilpailukeskus sijaitsee Paviljongissa, mutta muuten tapahtuma kattaa maantieteellisesti lähes koko Keski-Suomen ja näin ollen järjestäjien tulee huomioida se, kuinka katsojat pääsevät paikalle mahdollisimman kätevästi ja ekologisesti. Tässä logistiikassa tapahtuman yhteistyökumppaneilla VR:llä ja linja-auto yhtiö Lehtimäellä on suuri rooli.

AKK tekee vuosittain hiilijalanjälkilaskelmaa, jossa lasketaan tarkasti esimerkiksi WRC-auton kulutus. Kyseisessä laskelmassa huomioidaan myös esimerkiksi jätehuolto, äänisaaste ja pölysaaste. Kaikkea näitä seurataan tiivistii ja tutkitaan keinoja niiden vähentämiseksi. Esimerkkinä Setälä kertoo myös sen, että organisaation omien autojen hankinnassa pyritään vaikuttamaan ja näin ollen valitaan mahdollisimman ekologisia polttoaineita käyttäviä ajoneuvoja. Tavoitteena kaikessa toiminnassa on Setälän mukaan se, että vaikutukset ympärillä oleviin ihmisiin olisivat mahdollisimman vähäiset Neste Rallin aikana.

Alkukartoituksen jälkeen pääsimme keskustelussamme siihen, kuinka Paviljonki on suoriutunut roolistaan kilpailukeskuksena ja kuinka se on vastannut asiakkaan eli AKK:n toiveisiin ja vaatimuksiin ympäristö- ja vastuullisuusteemaan liittyen. Setälä kertoo Paviljongin ja sen henkilökunnan olleen teemassa hyvin mukana ja tukeneen kaikessa.

Setälä on tiedustellut esimerkiksi tapahtuma-aikaista sähkönkulutusta ja jätemäärää hiilijalanjälkilaskelmaa varten ja saanut näihin vastaukset aina hyvillä mielin. Henki-

lökunnan asenne on Setälän mukaan ollut aina erittäin positiivinen. Haasteeksi ja eniten epä tietoisuutta herättäväksi kohdaksi on kuitenkin osoittautunut jätehuolto. Tämä korostuu siinä, että AKK niin sanotusti muuttaa Paviljonkiin aina muutama viikko ennen ralleja ja he toimivat talossa osaltaan jopa itsenäisesti lähes 24 tuntia vuorokaudessa. Myös heidän toimistonsa sijaitsevat tuona aikana Paviljongin tiloissa. Näin olen he pääsevät näkemään Paviljongin arkea jätehuollon suhteen ja melko pitkällä aikavälillä. Tämä on antanut heille syvällisemmän kuvan talon jätehuollosta, kuin vaikkapa jollekin asiakkaalle, joka järjestää Paviljongissa kahden päivän mittaisin seminaarin. AKK on myös siinä mielessä poikkeuksellinen ja erityisen läheinen asiakasorganisaatio.

Neste Ralli valtaa Paviljongin sisätilat, mutta vuokraa tapahtumaansa myös niin Paviljongin ulkoalueet (ympyrä- ja neliötorin) kuin Jyväskylän kaupungin omistaman Lutakonaukion. Sisätilojen siivouksesta ja jätehuollosta vastaa Paviljongin palvelukumppani Lassila & Tikanoja, mutta ulkoalueiden siivouksen ja jätehuollon järjestäjä kilpailuttaa vuosittain. Tänä vuonna 2019 ulkoalueilla siivouksesta ja jätehuollosta vastaavana toimi Sihvari Oy. Tämä on Setälän mukaan myös hieman ristiriitainen tilanne, sillä Sihvarin kanssa he käyvät tarkasti läpi jätteen lajittelun ja niiden päättymisen oikeaan paikkaan, kun taas sisätiloissa tuleva jäte on hieman epäselvempää ja sen lajittelu ja päätepaikka ei ole Setälällä kokonaisuudessaan tiedossa.

Setälä kertoi tiedustelleensa paikan päällä tämänkin kesän tapahtumassa useampaan otteeseen kierrätysasioita esimerkiksi siivoojilta ja infolta/hallimestarilta. Vastaustyyli oli kaikilla ollut samantyylinen, hieman väistelevä ja rivien välistä tulkittavissa. Henkilökunta kyllä toimitti heille kierrättämistä varten jätteistöitä pyydettyä, mutta Setälä huomauttaa, että esimerkiksi niiden merkkäminen oli hieman vanhahtavaa. Mielestäni tämä kertoo suoraan siitä, että talossa ei ole totuttu kierrättämään, saati käyttämään siihen liittyviä nimikkeitä ja termejä. Kukaan henkilökunnasta ei siis myöskään ymmärrettävästi uskaltanut vastata suoraan, että kierrätystä ei juurikaan talossa ole, mutta on sanomattakin selvää, että asian kiertäminen kertoo asioiden oikean laidan.

Ulkoalueiden jätehuollosta Setälä kertoo, että siellä lajitellaan hyvin tarkasti esimerkiksi tiimien talleista tulevat ongelmajätteet, kuten öljyt, auton varaosat, muovit, lasit

ja vaaralliset aineet. Biojäte huomioidaan toki myös erikseen. Haasteensa tähän Setälän mukaan tuo se, että iso osa talleista on ulkomaalaisia ja heidän kierrätystottumuksensa eroavat kovasti suomalaisista normeista.

Hiilijalanjälkilaskelmia on tehty vuodesta 2017 alkaen ja AKK dokumentoi lukemia lähinnä tuota laskelmaa varten. Lopullisen laskelman toteuttaa Pöyry Oyj, jolla on vuosikymmenien kokemus toiminnan ympäristövaikutusten seurannasta, kohdistuvatpa ne ilmaan, veteen tai maaperään. Pöyry laatii ympäristöluvuissa vaadittavat päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelmat ja toteuttaa niiden mukaisen seurannan. Lukuja käytetään toki myös oman toiminnan ohjaamiseen ja suunnitteluun, Setälä kertoo.

Setälä on aina saanut tapahtuman vastuuhenkilöltä Hannu Mennalalta Paviljongista tietoonsa tapahtuma-aikaisen sähkönkulutuksen sekä suuntaa antavan jätemäärän tapahtuma-ajalta. Hän on kiitollinen tästä yhteistyöstä, mutta samalla kertoo, että jatkossa vaatimus tulee olemaan tarkempaa, sillä he tulevat tarvitsemaan tarkkoja määriä eivätkä suuntaa antavat arviot enää tule riittämään. Tarkat lukemat he saavat esimerkiksi ulkoalueiden jätehuollosta vastaavalta Sihvarilta. Toki tilanne on se suhteen helppompia, että Sihvarin on helpompia määrittää ja mitata jätemäärää, joka tulee Paviljongin alueelta tuona tapahtuman aikana, kuin Paviljongin, sillä vaikka AKK niin sanottu valtaa talon, on talossa kuitenkin muitakin samanaikaisia toimintoja ja jätettä kertyy tuona aikana myös muustakin kuin pelkästä rallien toiminnasta. Kaikki jäte päättyy samaan jätekatokseen, joten on vaikea laskelmoida, mikä on ralleista tullutta jätettä ja mikä taas muuten talossa syntynyttä jätettä.

Setälä ehdottaa, että olisi erittäin hyvä, että jo tapahtuman suunnitteluvaiheessa istutaisiin alas ja mietittäisiin, kuinka ympäristöasiat huomioitaisiin tapahtumassa ja kuinka ei. Linjaus ja lupausten konkretisointi olisi tärkeää käydä läpi myös Paviljongin kanssa ja Setälä myöntää, että tällaista keskustelua ei juuri ole aiempina vuosina suoranaisesti käyty. Yhteisessä keskustelussa tulisi ilmi myös Paviljongin ja sen päässä vastuussa olevan tapahtumatuottajan näkökulmat ja ne olisivat tärkeä ottaa huomioon myös AKK:n suunnalla. Yksi konkreettinen ehdotus Setälältä on myös sellainen, että taloon tullessaan saisi käsiinsä manuaalin tai sitten fyysisen luennon siitä, kuinka talossa toimitaan ja kuinka jätehuolto toimii. Sellainen toiminta osoittaisi ammatillisuutta ja vastuullisuutta, kun talolta tulisi selkeät ohjeet. Itse koen, että näin ollen

myöskään työntekijöiden ei tarvitsisi luimistella ja kierrellä vastausten antamisen suhteen. Kerroin Setälälle, että tämän opinnäytetyöni pohjalta on tarkoitus tuotoksena luoda myös juuri tuollainen asiakkaalle annettavassa muodossa oleva manuaali.

Setälä korostaa, että hänellä ei ole tarkoituksenaan kritisoida, saati valittaa, mutta näkee asian molempien organisaatioiden kannalta suurena ja kertoo, että ainakin AKK:lla on suuri halu kehittää asiaa yhdessä. Toki hän myös haluaa vastata esittämiini kysymyksiin rehellisesti ja tuo useasti ilmi, että pitää opinnäytetyötäni ja sen mukanaan tuomaa aiheen nostamista erittäin hienona ja tärkeänä asiana.

Keskeisimpänä Setälä näkee jätehuollon ja toivoo sen suhteen yhteistyötä ja avointa yhteistä keskustelua, jotta asiaa voitaisiin yhdessä Paviljongin kanssa viedä eteenpäin.

7 VERTAISKEHITTÄMISKOHTEET

Kohteet, jotka valitsin vertaiskehittämistä varten valikoituivat oman tuntemuksen ja kollegoiden suositusten perusteella. Kyseessä ovat Paviljongin vahvat kilpailijat eli vastaavaa tilojen vuokraustoimintaa harjoittavat tapahtumatalot. Kuten jo aiemmin totesin, mitään toimintaa ei voi täysin verrata Paviljongin toimintaan, sillä jokaisella tapahtumatalolla on myös omat ominaispiirteensä, mutta suuria linjoja ja suuntaviittoja ehdottomasti kannattaa hakea kilpailijoilta.

Tampere-talo on Pohjoismaiden suurin kulttuuri- ja kongressikeskus. Talossa järjestetään lähes tuhat tapahtumaa, konserttia ja kokousta vuodessa. (Tampere-talo 2019a.) Saman katon alla majailevat myös Tampere Filharmonia, joka on 97 muusikosta koostuva täysimittainen sinfoniaorkesteri sekä maailman ainoa Muumimuseo (Tampere Filharmonia 2019). Vertailukohtana Paviljonkiin neliöitä Tampere-talossa on hieman yli 30 000 m² (Tampere-talo 2019a).

Helsingin Messukeskus on Pasilassa sijaitseva kansainvälinen messu-, kokous-, kongressi- ja tapahtumatalo. Verkkosivujen mukaan talossa järjestetään vuosittain 65 messutapahtumaa ja 1500 kokousta ja kongressia. (Messukeskus 2019.) Pelkästään hallipinta-alaa Messukeskuksessa on jopa lähes 58 000 m² ja talon kokonaispinta-ala ko-hoa jopa satoihin tuhansiin neliöihin (eMessukeskus 2019).

Lahden Sibeliustalo on puolestaan vuonna 2000 valmistunut, pääasiassa konsertti- ja kokouskäyttöön keskittyvä tapahtumatalo Vesijärven rannalla. Sibeliustalo pinta-ala on verrokeista pienin, noin 4000 m², mutta valitsin kohteen vertailtavaksi nimenomaan kokous- ja konserttipuolta ajatellen. (Sibeliustalo 2019.)

7.1 Tampere-talon toimenpiteet ja tavoitteet

Tampere-talon verkkosivuilta löytyy ilahduttavasti kokonaisuudessaan oma välilehti ”vihreä jalanjälkemme”. Tuon välilehden alla on avausteksti:

Tampere-talon missiona on synnyttää suuria tunteita ja ihmisten välistä yhteyttä Suomen vastuullisimmalla tapahtumapalvelulla. Olemme tehneet vuosia aktiivista työtä vahvistaaksemme ekologista ajattelua ja toimiakseen vihreiden tekojen edelläkävijänä Suomessa. (Tampere-talo 2019b.)

Ympäristövastuu on yksi Tampere-talon tärkeimmistä arvoista ja sillä on pitkät perinteet kaikessa energiaa säästävässä toiminnassa sekä ekologisessa ajattelussa. Talossa on asteittain otettu käyttöön LED-valotekniikkaa, vähennetty paperinkulutusta kymmenyksen vuodesta 1992 ja kaiken sähköenergiansa talo hankkii paneelien lisäksi paikallisesti tuotettuna omasta koskesta. Talon henkilöstöä perehdytetään myös aktiivisesti erilaisissa ympäristöhuollon koulutustilaisuuksissa. Tampere-talo on erittäin hyvä vertailukohde, kun puhutaan kestävästä kehityksestä, sillä talossa on huomioitu vastuullisuus ja ekologisuus todella taidokkaasti ja monipuolisesti. Tampere-talo sai myös ensimmäisenä pohjoismaisena kongressikeskuksena Joutsenmerkin vuonna 2014. (Tampere-talo 2019b.) Joutsenmerkki on pohjoismainen ympäristömerkki, joka kertoo sillä merkityn tuotteen tai palvelun noudattavan tiettyjä sosiaalisia- ja ympäristökriteerejä. Joutsenmerkin saajan täytyy täyttää tarkasti laaditut kriteerit vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen suhteen. (Joutsenmerkki 2019a.)

Tampere-talon katolla sijaitsee kaksi aurinkoenergiavoimalaa, jotka tuottavat 270 aurinkopaneelin voimin uusiutuvaa, ekologista energiaa. Projekti sai alkunsa vuonna 2017, kun katolle asennettiin ensimmäinen 184 aurinkopaneelin ja 1180 m² kokoinen voimala. Toinen, puolet pienempi voimala valmistui puolestaan viime keväänä 2019. (Tampere-talo 2017.) Pelkästään ensimmäisen voimalan 184 paneelia tuottaa noin 40 000 kWh-42 000 kWh vuodessa ja tähän verrokkina kerrottakoon, että Paviljongin sähkönkulutus kuukaudessa on keskimääräisesti noin 287 166 kWh. Kyseisellä paneelimäärällä kattaisi siis Paviljongissa noin seitsemäsosan kuukausittaisesta sähkönkulutuksesta.

Lisäksi Tampere-talon katolla sijaitsee 20 neliömetrin kokoinen kasvihuone sekä mehiläisyhdyskuntia. Kyseinen kasvihuoneratkaisu on edelläkävijä Suomessa ja se tuottaa runsaasti satoa talon ravintoloiden käyttöön. Mehiläisyhdyskunta puolestaan kattaa neljä mehiläispesää, joista kaksi muutti taloon 2018 ja toiset kaksi vuonna 2019. Jokaisessa yhdyskunnassa on 20 000 mehiläistä ja kesän aikana ne kasvavat jopa 200 000 mehiläisen yhdyskunniksi. Hunajaa hyödynnetään ja myydään talon ravintoloissa. (Tampere-talo 2019b.)

Suurena ympäristötekona kerrottakoon vielä, että Tampere-talon katot on Noxite-pinoitettu. Kyseessä on ilmaa puhdistava kate, jonka pinta-ala on yli 7000 m². Kyseisen kateen kompensatio vastaa yli 700 000 kilometriä autolla ajoa vuodessa. Bitumikate

toimii seuraavasti: aurinko aktivoi kätteessä käytettävän titaanidioksidin, jolloin se toimii katalyyttinä ja muuttaa typen oksidit nitraatiksi. Vesi huuhtoo syntyneen nitraatin katolta. (Tampere-talo 2019b.)

Kaiken tämän lisäksi Tampere-talossa on käytössä kaukojäähdytys, jolla tarkoitetaan keskitetyssä tuotantolaitoksessa liiketoimintana tuotetun jäähdytetyn veden jakelua putkiston välityksellä rakennuksen ilmastoinnin jäädytyksen käyttöön. Talon ravintolalla on oma lämmöntalteenottojärjestelmänsä, joka vähentää normaalissa keittiössä syntyvää hukkaenergiaa. Hukkaenergiaa syntyy yleensä sen vuoksi, että keittiön ilmanvaihto kerää rasvaa. Keittiöissä on käytössä myös otsonivesi, josta kerrotaan talon verkkosivuilla seuraavasti:

Otsonivesi on käytössä Tampere-talon keittiöissä. Se on osittain korvannut keittiön puhdistuksessa käytettävät kemialliset puhdistusaineet. Olemme myös pesseet otsonivedellä kaikki talon ikkunat jo useana vuotena. Otsonoitua vettä tuotetaan otsonaattorilla, joka kytketään kylmään hanaveteen. Vesi kulkee ensin epäpuhtauksia poistavaan kapseliin. Vedestä poistetaan muun muassa kalkkia ja magnesiumia. Tämän jälkeen vesi virtaa itse laitteeseen, joka samalla imee ilmaa huoneesta sisäänsä. Koneen sisällä on sähkökenttä, jossa muodostuu pieni salama, jolloin ilman hapesta muodostuu otsonia. Tämän jälkeen otsoni sekoitetaan veteen kaasuna. Otsonin desinfiointiteho perustuu sen erittäin nopeaan hapetuskykyyn. Se polttaa mikrobin hajalle. Laitteesta otetun otsoniveden desinfiointiteho säilyy neljä tuntia, pesuteho 8 tuntia – sen jälkeen otsonivesi muuttuu jälleen vedeksi. (Tampere-talo 2019b.)

Myös jätehuolto on verkkosivujen mukaan talossa hyvällä tolalla, ja he kertovatkin verkkosivuillaan kierrättävänsä puolet syntyvästä jätteestä ja käyttävänsä puolet hyötykäytössä.

Kuva 1: Kuva Tampere-talon lajittelukeskuksesta (Joutsenmerkki 2019b).

Arvioin, että Tampere-talo on erittäin hyvä vertaiskehittämis-kohde, koska he ovat edelläkävijöitä monissa asioissa ja talon toiminta vastaa todella pitkältä osin Paviljongin toimintaa. Paviljongilla on myös runsaasti tasaista kattopinta-alaa, jota voisi hyödyntää rakentamalla aurinkovoimalan ja kiinnittämällä aurinkopaneeleita. Myös Noxite-pinnoite olisi Paviljongin kattopinnalle kiistämättä hyödyllinen. Ennen kaikkea oppia pitäisi ottaa jätehuollosta ja lajittelusta. Tampere-talo on malliesimerkki monelta osin ja sen kertoo myös arvostettu ja tarkat kriteerit vastuullisuuden suhteen laativa Joutsenmerkki. Kyseinen merkki on Suomessa hyvin tunnettu ja tuttu logo, johon myös asiakkaat luottavat. Tampere-talo on saanut ympäristötekojensa ansiosta myös paljon näkyvyyttä alan julkaisuissa ja erilaisissa artikkeleissa. Tällainen esilläolo nostaa mielestäni aina talon positiivista julkisuutta ja tunnettuutta.

7.2 Helsingin Messukeskuksen toimenpiteet ja tavoitteet

Kuten Tampere-talonkin kohdalla, Helsingin Messukeskuksenkin (jäljemmin Messukeskus) verkkosivuilta löytyy tälle tärkeälle asialle oma välilehti ”vastuullisuus”. Kaikki seuraavissa kappaleissa kertomani on peräisin tuolta sivustolta. (Messukeskus 2020a.)

Helsingin Messukeskus sai vuonna 2009 ensimmäisenä suomalaisena tapahtumajärjestäjänä ISO 14001-ympäristösertifikaatin. Kyseinen järjestelmä yksinkertaisuudessaan on osoitus yrityksen hyvästä ympäristöasioiden hoidosta niin kotimaassa, kuin myös maailmanlaajuisesti. ISO 14001 on maailman tunnetuin standardi ympäristöjohtamiselle. Messukeskus on myös sitoutunut johdannossa esittelemiini YK:n kestävän

kehityksen tavoitteisiin, jotka ovat hyvin yhdenmukaiset Messukeskuksen omien arvojen kanssa.

Lisäksi he antavat verkkosivuillansa lupauksen ”Ympäristölupauksemme: 110 % hiili-neutraali vuonna 2029”. Tähän tavoitteeseen Messukeskus pyrkii esimerkiksi omalla aurinkovoimalalla, joka sijaitsee rakennuksen katolla sekä kierrättämällä järjestelmällisesti ja käyttämällä 99 % jätteestä hyötykäyttöön.

Aurinkovoimala rakennuksen katolla tarkoittaa konkreettisesti energiayhtiö Helenin kanssa yhteistyössä avattua voimalaa, johon kuuluu 1589 kesällä 2019 asennettua aurinkopaneelia. Nuo paneelit tuottavat vuodessa 445 MWh eli yli 200 kerrostalokaksion vuosikulutuksen. Vertailun vuoksi, kuten aiemmin mainitsin, Paviljongin sähkön vuosikulutus vuonna 2018 oli 3 446 MWh eli tuo Messukeskuksen katolla sijaitseva aurinkovoimala ja paneelimäärä tuottaa noin 13 % Paviljongin vuosittaisesta sähkönkulutuksesta. Messukeskuksen verkkosivuilla kerrotaankin, että katolla sijaitseva aurinkovoimala kasvattaa uusiutuvan energian osuutta heidän energiankäytössään, mutta ei toki kata sitä kokonaan. Lisäksi etuna aurinkopaneeleissa on niiden varjostava vaikutus, joka puolestaan pienentää rakennuksen jäähdytystarvetta lämpiminä aikoina.

Messukeskuksen kiinteistöpäällikkö Patrik Kuhlman kertoo 4.6.2019 julkaistussa artikkelissaan talon lupauksesta olla 110 % hiilineutraali tapahtumatalo vuonna 2029 seuraavasti:

Vastuullisuus näkyy ihan kaikessa mitä teemme. Kaikessa ollaan todella tarkkoja – kierrätystä sekä energiatehokkuutta parannetaan ja kehitetään jatkuvasti. Olemme myös kovaa vauhtia luopumassa muovituotteista. Kaikissa hankinnoissamme otetaan ympäristöarvot huomioon. Kiinnitämme myös erityistä huomiota ammattilaistemme osaamiseen ja työhyvinvointiin sekä työllistämme mahdollisuuksien mukaan osatyökykyisiä palvelukseemme. (Kinnunen & Kuhlman 2019.)

Talon mielestäni jopa huikeisiin ja kunnianhimoisiin lupauksiin ja tavoitteisiin pääsemisessä auttaa varmasti myös se, että Messukeskus toimii Helsingin kaupungin ilmastokumppanina. He ovat allekirjoittaneet ilmastositoumuksen Helsingin kaupungin apulaispormestari Anni Sinnemäen kanssa. Tuolla sitoumuksella tähdätään seuraaviin tavoitteisiin: energiankulutuksen väheneminen 10 prosentilla vuoteen 2025 mennessä, uusien energian osuuden lisääminen sekä jätteiden tehokas hyödyntäminen.

Messukeskus hyödyntää lisäksi viimeisintä talotekniikkaa: aurinkosähköä, maalämpöä, kaukokylmää, lämmön talteenottoa ja led-teknologiaa. Viimeisen vuosikymmenen kulutuessa Messukeskus on puolittanut vedenkulutuksen, pienentänyt lämmönkulutusta viidenneksellä ja sähkönkulutusta 15 %:lla.

Kaiken edellä mainitun lisäksi Messukeskuksen jätehuolto on korkealla tasolla ja 99 % jätteestä päätyykin hyötykäyttöön. Esimerkiksi rakennus- ja purkuaikoina asiakkaita auttaa lajitteluasioissa talossa kiertävä ympäristövalvoja. Messukeskus valtuuttaa näin ollen myös asiakkaansa sitoutumaan tavoitteisiinsa ja neuvovat tekemään ilmastoystävällisiä tuotevalintoja seuraamalla heidän tuoteluettelonsa vastuullisuusmerkintöjä.

Tässä luettelossa on monia asioita, joista Paviljonki voi ottaa oppia ja kuten varmasti Messukeskuskin aikanaan, on aloitettava pienillä teoilla ja tähdätä siitä järjestelmällisesti kohti uusia ja suurempia tekoja.

Mainintana vielä, että toki Messukeskuksen ravintolat myös ovat sitoutuneita vastuullisuuteen ja näin ollen tarjoavat lähiruokaa ja luomukahvia sekä huolehtivat ruokahävikin minimoinnista.

Edistyksellistä on mielestäni myös se, että Messukeskuksella tosiaankin on oma sivusto asiakkaille, jossa kerrotaan: ”Näin teet hiilifiksun osaston, kokouksen ja tapahtuman”. Sivusto kertoo yksityiskohtaisesti toimenpiteistä, joita huomioimalla asiakas voi pienentää tilaisuutensa tai messuosastonsa hiilijalanjälkeä helposti, Messukeskuksen laatimia askelmerkkejä seuraten. (Messukeskus 2020b.)

7.3 Lahden Sibeliustalon toimenpiteet ja tavoitteet

Lahden Sibeliustalon verkkosivuilta ei löydy tietoa talon vastuullisuudesta tai ympäristöasioista. Puolestaan Lahden kaupungin verkkosivuilta löytyy tieto, että Sibeliustalo käyttää uusiutuvaa energiaa. Tämä on ainut tieto kyseisestä teemasta, jonka löysin netistä. Jätin Sibeliustalon verkkosivujen kautta yhteydenottopyynnön asiasta. Yritin kontaktoida Sibeliustaloa myös toistamiseen, mutta minuun ei otettu yhteyttä enkä saanut vastauksia kysymyksiini koskien talon ympäristöasioita.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISSUOSITUKSET

Ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja ekologisuus ovat globaaleja ja varsin ajankohtaisia asioita, jotka koskettavat tavalla tai toisella meistä jokaista. Ilmastonmuutos on oikeasti tällä hetkellä käynnissä oleva asia, jota me ihmiset voimme toimillamme hillitä. Maapallomme huonovointisuuden ja resurssien vähenemisen vuoksi on selvää, että tulevaisuuden liiketoiminnan yksi perusedellytyksistä on se, että toiminta on kestävä ja mahdollisimman vähän ympäristöämme kuormittavaa (Hiltunen 2017, 56).

Olen opinnäytetyössäni kartoittanut Paviljongin nykytilannetta näiden asioiden näkökulmasta ja monilla eri keinoin on todettu, että talolla on vielä matkaa kuljettavanaan asian suhteen. Opinnäytetyöprosessini aikana moni asia on kuitenkin jo liikahtanut eteenpäin ja se kertoo, että suunta on oikea. Vuositasolla tarkastellut luvut kulutuksesta antavat lähtöluvut sille, josta Paviljongin on mahdollisuus parantaa. Kyseisten kulutusten lasku vaikuttaisi ennen kaikkea kestävään kehitykseen, mutta talon näkökulmasta myös varmasti kustannuksiin.

Mikäli Paviljongin kokoinen rakennus ja toimija pystyy muuttamaan toimintamallejaan edes hieman vihreämpään suuntaan, on tulos jo paikallisesti merkittävä. Talon tulee kuitenkin tiedostaa myös se, että kaikkeen ei pysty vaikuttamaan, sillä usein Paviljonki on kuitenkin ”vain” venue, joka ei toistaiseksi voi vaatia vuokralaisiltaan tai tapahtumajärjestäjiltä täydellistä ekologisuutta esimerkiksi tapahtumassa syntyvän jätteen suhteen. Olen kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että vielä joskus näiden asioiden edellyttäminen on mahdollisista ja jopa arkipäiväistä. Kuitenkin on paljon tekoja, joilla Paviljonki pystyy vaikuttamaan jo tästä päivästä alkaen. Muutoksen on tapahduttava ja sen tulee olla jatkuvaa, kuten liiketoiminnassa yleensäkin. Paviljongin on yrityksenä pysyttävä virran mukana ja näytettävä esimerkkiä tahollaan.

Tapahtumatalon ekologisten toimien ja jätehuollon kuuluu olla läpinäkyviä ja vastuullisuusteeman tulee nousta esille niin markkinoinnissa kuin jokapäiväisessä toiminnassa.

Suomessa on paljon hyviä esimerkkejä Paviljongin kaltaisista tapahtumataloista, joissa toimitaan edelläkävijöinä vastuullisuuden, jätehuollon ja ekologisuuden suhteen. Toi-

von, että mahdollisimman nopeasti myös Paviljonki olisi kilpailukykyinen tässä asiassa, eikä jäisi kovasti verrokkejaan jälkeen. Tämä asia on saatava kuntoon ja sen jälkeen jokainen Paviljongissa työskentelevä voi kertoa tukevansa yhdessä vihreämpää tulevaisuutta tapahtumatuotannon saralla!

8.1 Kuinka edistää kestäväää kehitystä

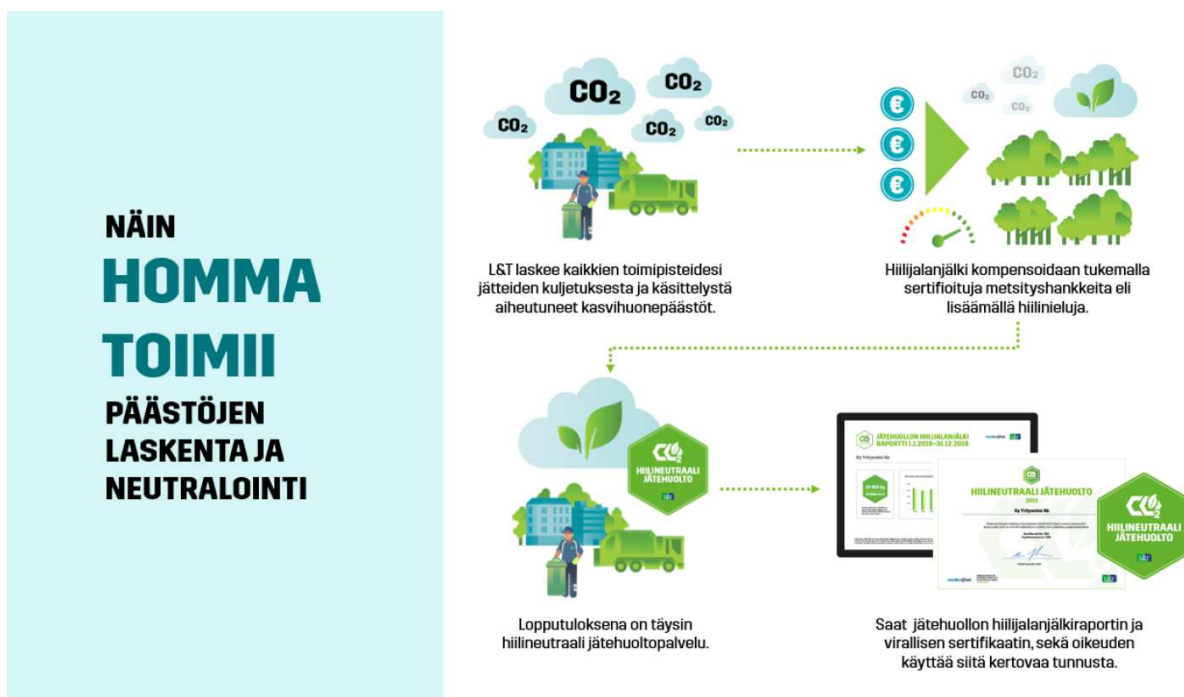
Tässä opinnäytetyössä on kartoitettu lähtötilannetta ja havaittu puutteita sekä kehitettäviä kohtia Paviljongin askelissa kohti kestäväää kehitystä. Jätehuolto on niistä yksi, mutta toki on myös monia muita keinoja, joilla Paviljongin kokoinen toimija voi vaikuttaa asioihin ja tukea vihreämpää tulevaisuutta. Tästä eteenpäin keskitymme niihin toimenpiteisiin, joilla asiaa edistetään, sillä suunta on ylöspäin.

Myös jätelaki velvoittaa tähän toimintaan, sillä jätelain luvussa 2, pykälässä 8 kerrotaan seuraavaa:

Kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavaa *etusijajärjestystä*: Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmisteltava jäte uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä se. Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin, mukaan lukien hyödyntäminen energiana. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä. (Finlex 2011.)

Kuten edellisessä kappaleessa mainitsin, niin asiat ovat alkaneet edetä jo tämän projektini aikana ja se on tietenkin erittäin positiivinen asia. Tärkeimpänä edistysaskeleena on ollut jätehuollon kehittäminen, ja tammikuussa saimme käyttöömmme hiilineutraalin jätehuollon. Hiilineutraali jätehuolto on jätehuollosta vastaavan palvelukumppani Lassila & Tikanojan palvelu, joka tarkoittaa sitä, että L&T laskee kaikkien Paviljongista tulevien jätteiden kuljetuksesta ja käsittelystä aiheutuneet kasvihuonepäästöt. Sen jälkeen hiilijalanjälki kompensoidaan tukemalla sertifioituja metsityshankkeita eli lisäämällä hiilinieluja. Lopputuloksena on täysin hiilineutraali jätehuoltopalvelu. (lassikko.lt.fi, 2020)

Alla kuva, joka havainnoi hiilineutraalin jätehuollon toimintatapaa ja kertoo kuvien avulla, kuinka asia etenee käytäntöön:

Kuva 2: L&T HNJVH-Tuotekortti (kuva L&T 2020)

Hiilineutraali jätehuolto ei kuitenkaan yksinään korjaa mitään kestävän kehityksen ongelmakohtaa, sillä Paviljongista puuttuu edelleen kierrätys niin sisätiloista kuin jätekatoksesta. L&T:ltä saatu sertifikaatti osoittaa, että jätteiden poisviennistä aiheutuvat päästöt ovat kompensoitu ja hyvitetty, mutta edelleenkin jätteen lajitteluun ei ole selkeää ratkaisua.

Tammikuussa 2020 tilanne on se, että L&T:ltä on pyydetty tarjous sisälle tulevista kierrätysastioista ja toive ainakin halliin tulevien astioiden ulkonäöstä on esitetty ruotsalaisen messutalon tyyliin (kts. alla oleva kuva). Kuvasta poiketen lajittelu koskisi ainakin biojätettä, muovia, paperia ja energiajätettä. Toiveena suuret ja selkeät kuvakkeet ja tekstit sekä ohjeistukset astioiden kannessa sekä sivussa. Astioiden merkitys kierrättämisessä on erittäin suuri, sillä niiden perusteella asiakkaat lajittelevat jätteen ja tuo lajittelu on avainasemassa siinä ketjussa, että jäte päätyy lopullisesti kierrätykseen. Kokoustiloihin ja aulatiloihin toiveena olisi saada pienemmät ja sirommat astiat, joissa eriteltynä olisi biojäte, muovi ja energiajäte.

Kuva 3: Hankinnassa olevat kierrätysastiat. (kuva Juha Rahko 2020)

Tämän opinnäytetyön liitteeksi toteutin manuaalin Paviljongin vihreistä lupauksia ja toimintatavoista. Tiedot ja lupaukset manuaaliin sain Jyväskylän Messujen ja Jyväskylän Kongressikeskuksen toimitusjohtajalta Juha Rahkolta. Tuo manuaali on asiakkaalle lähetettävässä muodossa pdf-tiedostona ja kaikki siinä kerrotut toimenpiteet tullaan panemaan käytäntöön viimeistään kesän 2020 aikana. Näin ollen manuaali on käyttökelpoinen ja paikkaansa pitävä syksyllä 2020. Manuaalin on tarkoitus olla napakka tietopaketti vastuullisuudesta ja Paviljongin arvoista.

8.2 Lyhyen aikavälin tavoitteet ja toimenpiteet

Kuten useaan otteeseen on jo todettu, niin tärkeimmäksi ja merkittävimmäksi lyhyen ajan tavoitteeksi nousi opinnäytetyötä tehdessäni Paviljongin jätehuolto. Asia nousi esille niin talon henkilökunnan, palvelukumppaneiden kuin asiakasorganisaation haastatteluissa. Kierrätys ja jätehuolto on myös selkeimmin huonolla tolalla oleva asia, ja kyseisen asian pitäisi olla tänä päivänä jo lähes itsestäänselvyys. Suurin osa ihmisistä

kierrättää kotitaloudessaan ainakin biojätteen ja näin ollen on monia myös kummekutta, että sitä ei tehdä automaattisesti myös työpaikalla. Ongelma ei ole kylläkään henkilökunnassa, vaan siinä että biojätettä ei Paviljongissa varsinaisesti kerätä erikseen, paitsi ravintolatoiminnassa.

Opinnäytetyöprosessini aikana tämä asia kuitenkin on jo liikahtanut eteenpäin ja uuden jätekatoksen ja paremman jätehuollon suunnittelu on käynnistynyt yhteistyössä palvelukumppani Lassila & Tikanojan kanssa. Myös johtoportaan herättäjänä tähän asiaan on varmasti toimineet asiakkaat ja isot asiakasorganisaatiot, jotka ovat kohdallaan kyseenalaistaneet Paviljongin jätehuoltoa. Lisäksi kuten jo aiemmin olen todennut, asiakkaat vaativat tietoa ja läpinäkyvyyttä.

Lyhyen aikavälin konkreettisina toimenpiteinä tulee tapahtumaan varmasti jo merkittäviä muutoksia. Suurimpana esille nousee jätehuollon parantaminen ja kierrättäminen. Tavoitteena on saada pikaisella aikataululla edellisessä kappaleessa esittelemäni kierrätysastiat käyttöön ja asian viimeisenä takarajana tulee olemaan Neste Ralli 2020, joka järjestetään tänä vuonna elokuun alussa. AKK:n organisaatiolle on luvattu, että kierrätys on kunnossa heidän saapuessaan taloon heinäkuun puolen välin tietämillä.

Kun Paviljonki saa sisätiloihinsa kierrätysasiat, niin toki myös jätekatoksessa tulee olla paikka lajitelluille jätteille. Joten samanaikaisesti tulee uusia myös jätekatoksen sisältö. Kyseisestä asiasta johtoporras on käynnistänyt neuvottelut ravintolatoimija Keskimään kanssa, liittyen esimerkiksi biojäteastioihin sekä pienempiin kierrätysasioihin, kuten metalli ja lasi. Nämä muutokset aikaansaavat lumipalloefektinä jo rutkasti toimivamman jätehuollon. Toki tämä kiertokulku vaatii toimiakseen myös henkilökunnan perehdyttämisen ja kouluttamisen, jotta kierrätys toteutuu ja vastaavasti siivotamme osaavat viedä oikeat jätteet niille tarkoitettuihin paikkoihin. Uskon kuitenkin vakaasti, että käytännön tekeminen lähtee toimimaan kuin itsestään, kun talo saa välineet ja rutiinit kuntoon.

Suuressa roolissa kehittämisessä tulee olemaan varmasti palvelukumppani L&T. Paviljongin tulee tarttua heidän tarjoamiinsa palveluihin ja suhtautua asiaan sen vaatimalla vakavuudella. L&T tarjoaa jo nyt asiakasyrityksilleen käyttöön Ympäristönetin, jonne myös osalla Paviljongin henkilökunnasta on tunnukset. Ympäristönetissä talon jätehuoltoa voi seurata reaaliajassa ja esimerkiksi nähdä seuraavat astioiden tyhjen-

nykset. Ympäristönetti on palvelu jätehuollon seurantaan ja kehittämiseen: ajantasaisen tiedon avulla ympäristönetin käyttäjä voi kohdentaa toimenpiteitä kierrätysasteen nostamiseksi ja kustannusten pienentämiseksi. (It.fi, 2020) Tämä palvelu Paviljongilla on jo käytössä, mutta sen käyttöä tulisi nostaa ja käyttää palvelua seurantaan entistä tiiviimmin.

Sen lisäksi, että Paviljongin on otettava vastuu kierrätyksestä ja laitettava jätehuolto kuntoon, on mietittävä myös keinoja jätemäärien vähentämiseen ja jätteen hyötykäyttöön. Esimerkiksi jo nyt Paviljonki on myynyt kysyttäessä käytettyä messumattoa eteenpäin huokeaan hintaan, mutta ymmärrettävästi kyseinen toimintaa koituu helposti työlääksi suuressa mittakaavassa. Helpointa olisi löytää esimerkiksi yksi tai useampi asiakas tai taho, joka kävisi vaikkapa suurien messujen jälkeen hakemassa ylimääräistä käytettyä ja roskiin päätyvää tavaraa hyötykäyttöön. Näin ollen tavara noudettaisiin yhdellä kertaa ja sen noudosta/lajittelusta ei koituisi henkilökunnalle ylimääräistä työtaakkaa. Tiedän, että myös Paviljongilla itsellään olisi tahtotila hyödyntää syntyvää jätettä, mutta resurssit eivät riitä siihen, että esimerkiksi käytetystä messumatosta askarreltaisiin somisteita tai muuta uudelleen käytettävää tavaraa. Kyseinen ajatus on ollut jo käytössä esimerkiksi Taito Keskus Jyväskylän kanssa, joka on tehnyt Paviljongille tilauksesta somisteita joihinkin isompiin tapahtumiin esimerkiksi Joulumarkkinoille ja PikkujouluCircukseen. Näihin somisteisiin on käytetty materiaaleina mahdollisuuksien mukaan Paviljongista tullutta, helposti uudelleen käytettävää jätettä. Alla olevassa kuvassa oleva viirinauha on tehty käytetystä messumatosta.

Kuva 4: Messumatosta tehdyt viirit hallin katossa. (kuva Hanna Mursunen 2019)

Helposti toteutettava, kestävä kehitystä edistävä asia on myös täysin vihreään sähkөөn eli uusiutuvalla energialla tuotettuun sähkөөn siirtyminen. Vihreä sähkö eli ympäristösähkö on valveutuneen kuluttajan valinta, kertoo myös Sähkövertailu.fi -sivusto. Vihreä sähkö tukee kestävämpää energiantuotantoa ja perustuu täysin uusiutuvien energianlähteiden käyttöön fossiilisten polttoaineiden ja uusiutumattomien energianlähteiden sijaan. (Sähkövertailu.fi 2020.) Vihreään sähkөөn siirtyminen on mahdollista samoilla kustannuksilla kuin nykyinenkin Paviljongin käyttämä sähkö, joten en näe syitä, miksei tähän tartuttaisi. Kaikki nämä teot ovat myös mainitsemisen arvoisia ja niin sanotusti helposti toteutettavissa olevaa sisältöä vastuullisuusteeman alle.

Lyhyen aikavälin toimenpidesuosituksena näen ehdottomasti myös, että Paviljongissa tulisi tähdätä myös vettä säästäviin teknisiin laitteisiin sekä mahdollisesti myös veden virtausta rajoittaviin virtausventtiileihin. Elektroniset hanat Paviljongissa ovat jo hyvin suurelta osin käytössä ja niiden ansiosta vedenkulutus voidaan jopa puolittaa, lupaa hanavalmistaja Oras verkkosivuillaan (Oras 2020). Elektronisien hanojen lisäksi veden kulutusta Paviljongissa säädellään osassa vessoissa käytössä olevilla vedettömillä pisuaareilla.

Lisäksi talon myyjien ja tuottajien tulisi olla niin sanotusti ajan hermolla asian suhteen ja tarjota asiakkaille parhaita mahdollisia ja myös ekologisia ratkaisuja tapahtuman

järjestämiseen. Voisiko myyjä esimerkiksi tarjota joihinkin tilaisuuksiin käytettyä messumattoa mahdollisuuksien mukaan uuden messumatton sijasta? Myyjien tulisi huomioida nämä asiat jo tilaisuutta myydessään ja esimerkiksi tarjoiluita ehdottaessaan. Mikäli asiakkaat esimerkiksi nauttivat aamupalan hotellilla, voisi pohtia, että onko hävikin kannalta järkevää tarjota heille heti Paviljonkiin saavuttuaan aamukahvitus. Näillä ratkaisuilla voidaan tehdä arvokasta hävikintorjuntaa.

8.3 Pitkän aikavälin tavoitteet ja toimenpidesuosituksukset

Pitkän aikavälin tavoitteita pohtiessani ja suunnitellessani käytin menetelmänä suurimmaksi osaksi benchmarkingia, sillä tässä asiassa useat tapahtumatalot ovat jo hyvin pitkällä. Esimerkiksi Helsingin Messukeskus julkaisi kesäkuussa ympäristötyönsä tavoitteet ja suurimpana tavoitteena heillä on pyrkiä olemaan 110-prosenttisesti hiili-neutraali tapahtumatalo vuonna 2029, jolloin talo täyttää 110 vuotta.

Aiemmin totesin, että tällä hetkellä Paviljonki on usein niin sanotusti vain venue, eli tilojen vuokraaja, joka ei suoranaisesti voi vaikuttaa siihen, että mitä sisältöä vuokralaisten tapahtumissa on ja kuinka ekologista heidän toimintansa tuolloin on. Näkisin, että tässä on selkeä pitkän aikavälin tavoite, eli tulevaisuudessa Paviljonki voisi veloittaa asiakkaansa ekologiseen toimintaan tapahtumissaan. Esimerkiksi talon nettisivuilla sekä vuokrausehdoissa voisi tuoda esille, että Paviljonki tukee ekologista toimintaa eikä salli tilojen vuokraajiltaan epäekologista käytöstä. Esimerkiksi muovisten, kertakäyttöisten ilmaislahjojen jakamien tapahtumissa voi olla yksi niin sanotusti vältettävistä asioista. Asian voisi tuoda ilmi myös niin, että Paviljongin myyjät ja tuottajat konsultoivat mielellään ja auttavat asiakkaita järjestämään ekologisemman tapahtuman. Näin toimii esimerkiksi Messukeskus, joka verkkosivuillaan kertoo tapahtumajärjestäjälle ”Näin teet hiilifiksun osaston, kokouksen tai tapahtuman” (Messukeskus 2020b).

Yksi selkeä pitkän aikavälin toimenpidesuositus koskee valaistusta. Kuten aiemmissa kappaleissa kerroin, osa Paviljongin valaisimista on jo vaihdettu led-valaisimiksi, mutta iso osa on vielä paljon energiaa kuluttavia loisteputkivalaisimia. Osa lamppuista on edelleen jopa erittäin hitaasti syttyviä ja runsaasti energiaa kuluttavia monimetalli-valaisimia. Esimerkiksi Sanpek Oy tarjoaa verkkosivuillaan energiansäästölaskurin, joka kertoo kuinka paljon voisi säästää siirtymällä led-valaistukseen. Tässä esimerkkitalanne, kun 10 kpl 60 W lamppuja vaihdetaan korvaaviin 6 W led-lamppuihin:

Energiansäästölaskuri

Syötä nykyiset tiedot

Käyttötunnit h

Nykyisen lampun teho W

Korvaava LED-lamppu W

Sähkön hinta €/kWh

Lamppujen lukumäärä kpl

Näin paljon säästäisit LED-lampuilla

Energian säästö	90,00 %
Vuorokaudessa	0,76 €
Kuukaudessa	23,44 €
Vuodessa	275,94 €
2 vuodessa	551,88 €
5 vuodessa	1379,70 €
10 vuodessa	2759,40 €
20 vuodessa	5518,80 €

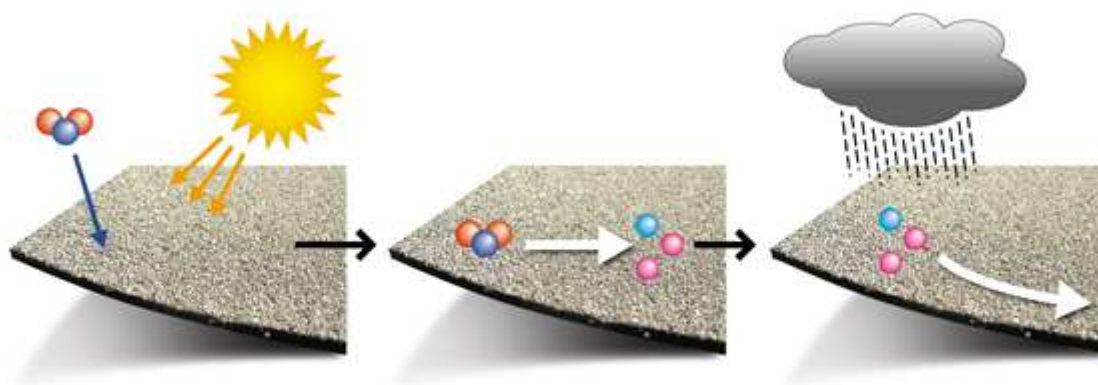
Kuva 5: Energiansäästölaskuri, joka osoittaa, kuinka paljon LED-valaisimet säästävät energiaa (Sanpek Oy 2020).

8.4 Paviljonki 2030

Lopuksi vielä hieman visioita siitä, mitä Paviljonki voisi olla vuonna 2030 kestävä kehityksen ja ekologisuuden näkökulmasta. Ennen kaikkea näkisin, että talon tulisi tuolloin olla ajantasainen ja energiatehokas kaikin puolin. Talon pinta-ala ja kapasiteetti olisi hyödynnetty tuolloin parhaalla mahdollisella tavalla ja yhtenä esimerkkinä siihen liittyen lähtisin hyödyntämään Paviljongin valtaisa kattopinta-alaa. Vastaavaa kattoa on muissa taloissa hyödynnetty sijoittamalla sinne aurinkopaneeleita, jotka

tuottavat energiaa talon omaan käyttöön. Kuten aiemmin kerroin, Tampere-talon katon sijaitsee 270 aurinkopaneelia ja vähintäänkin vastaava määrä paneeleita mahtuisi Paviljongin laakeaa kattopinta-alaa koristamaan. Tällä investoinnilla voisi kattaa omavaraisesti osan kuukausittaisesta energiankulutuksesta.

Laajaa kattopinta-alaa voisi hyödyntää myös uusimalla katto ilmaa puhdistavalla pintasirotetulla kattokermillä, joista yksi esimerkki on PolarTop Noxite pintakermi. Kyseisen pintakermin sirote suojaa katetta mekaaniselta kulumiselta, mutta sen lisäksi myös poistaa ilmasta haitallisia epäpuhtauksia. Noxite toimii siten, että auringon UV-säteily aktivoi titaanioksidin, joka toimii katalyyttinä muuttaen typenoksidit pieneksi määräksi nitraattia. Nitraatti huuhtoutuu sadeveden mukana katolta pois. Tuon katolta huuhtoutuvan veden nitraattipitoisuus on kuitenkin varsin vähäinen, sillä siinä on vähemmän nitraattia kuin kivennäisvedessä. Auringon UV-säteily saa pintakermin ja sirotteen sisältämän titaanidioksidin neutraloimaan tehokkaasti yli 90 % katon pinnalle laskeutuneista typenoksidihiuksista eli näin ollen kyseinen tuote neutralisoi haitallisia hiukkasia. Vaalean värinsä ansiosta kyseinen kate myös vähentää rakennuksen energiankulutusta, sillä vaalea kate ei ime auringon lämpöä samalla tavalla kuin tumma kattomateriaali. Näin ollen lämpiminä aikoina talon jäähtymiseen käytettävän energian tarve vähenee. (Icopal Oy 2020.)

Kuva 6: Kuinka pinnoite toimii (icopal.fi).

Toisena tulevaisuuden tekona näkisin jätehuollon täydellisen uudistamisen. Nykyisestä jätekatoksesta voitaisiin luopua ja tilalle tulisivat käytännölliset ja aikaa säästävät paalaimet, jotka olisivat suoraan kiinni seinässä. Näin ollen jätteen kuljettaminen ulkokautta jätekatokseen jäisi sekä aikaa ja resursseja säästyisi. Kun jätteiden vieminen

puristimeen olisi helppoa, niin myös asiakas itse voisi käydä viemässä pahvit suoraan paalaimiin. WL-Done Oy markkinoi kyseisiä seinäsuppilopaalaimia seuraavin sanoin: Seinäsuppilon ansiosta paalainta voi täyttää jatkuvasti; ”Sisätilojen jätteiden käsittely on tehokkaampaa seinäsuppilon ansiosta. Näin jätteen lastaamista varten ei tarvitse mennä ulos, vaan sen voi tehdä seinän läpi suoraan paalaimiin.” (WL-Done Oy 2020.) Alla olevassa kuvassa esimerkki paalaimesta, jossa on seinäsuppilo.

Kuva 7: Seinäsuppilo paalain (WL-Done Oy 2020).

Näkisin, että vuonna 2030 Paviljongin kierrätys on viety seuraavalle tasolle ja niin sanottujen perinteisten kierrätyskohteiden lisäksi Paviljonki kierrättää ja hyötykäyttää kaiken mahdollisen. Kierrätys ja jätteiden lajittelu olisi tuolloin helppoa ja arkipäivää koko talon henkilökunnalle. Vuonna 2030 myös Paviljongin jätepuristimista päätyvä jäte olisi priimaa ja päätyisi 100 % sille suunniteltuun jatkojalostukseen. Tämä vaatii koko henkilökunnan sitoutumista sekä erittäin selkeää viestintää asiakkaille kierrätyksen suhteen.

Näiden esittelemieni tekojen ja toimenpiteiden toteuduttua Paviljonki voi selkä suorana ja läpinäkyvästi markkinoida itseään kestävästä kehityksestä edistävänä tapahtumatalona sekä päästä kyseisen asian suhteen lähemmäs kilpakumppaneitaan. Asiat eivät

muutu kerralla, mutta muutoksen on oltava jatkuvaa ja pitkäjänteistä. Paviljongin on tartuttava pikaisesti toimeen kiireisimpien asioiden kohdalla, jotta talo pystyy vastaamaan asiakkaiden ja kilpailijoiden sille asettamiin vaatimuksiin ekologisen tapahtumatuotannon saralla. Kuten aiemmin on todettu, vastuullisuus ei ole enää valinta vaan sen on välttämättömyys!

LÄHTEET

- Ecolab Oy 2019. Ecolab. Viitattu 29.9.2019. <https://fi-fi.ecolab.com/>
- eMessukeskus 2019. Hallien tekniset tiedot. Viitattu 19.10.2019. <https://www.emes-sukeskus.com/#/help/detail/729/16581?lang=fi>
- Finlex 2011. Jätelaki 17.6.2011 /646. Viitattu 1.2.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646>
- Hannula, Janne & Tsupari, Eemeli 2018. Edelläkävijäyritysten jätehuollon hiilijalan-jälki on pyöreä nolla. Blogikirjoitus 31.5.2018. <https://lassikko.lt.fi/edellakavijayritysten-jatehuollon-hiilijalanjalki-on-pyorea-nolla>
- Haring, Kia 2018. Vastuullisuus ei ole enää yrityksille valinta – se on välttämättömyys. Artikkelit 24.1.2018. <https://viestijat.fi/vastuullisuus-ei-ole-ena-yrityksille-valinta-se-valttamattomyys/#47fc4dbb>
- Hiltunen, Elina 2017. Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa: Trendit ja ilmiöt. (e-kirja) Jyväskylä: Docendo.
- Icopal Oy 2020. Tuotteet. Viitattu 18.2.2020. <http://www.icopal.fi/Tuotteet/Loivat%20katot/Noxitekatteet.aspx>
- Ilmarinen 2020. Yritysvastuu. Viitattu 18.1.2020. <https://www.ilmarinen.fi/ilmari-nen/yritysvastuu/>
- Ilmasto-opas.fi 2019. Artikkelit: Kasvihuoneilmio ja ilmakehän koostumus. Viitattu 18.1.2020. <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/ilmio/-/artikkeli/420c4ca3-a128-4ae7-882e-3d06e1ea24f5/kasvihuoneilmio-ja-ilmakehan-koostumus.html>
- Ilmasto.org 2020. Ilmastonmuutos lyhyesti. Viitattu 18.1.2020. <http://www.il-masto.org/ilmastonmuutos/lyhyesti.html>
- Joutsenmerkki 2019a. Kriteerit. Viitattu 19.10.2019. <https://joutsenmerkki.fi/kriteerit/>
- Joutsenmerkki 2019b. Tampere-talo edelläkävijä ympäristöasioissa. Artikkelit 13.6.2017. Viitattu 19.10.2019. <https://joutsenmerkki.fi/tampere-talo-edellakavija-ymparistoasioissa/>
- Jyväskylän Energia Yhtiöt 2019. Oikea lämpö ympäri vuoden. Viitattu 28.9.2019. <https://www.jyvaskylanenergia.fi/lampo/kaukolampo-yritysassiakkaille>
- Jyväskylän Messut Oy 2019. Perehdytysopas. Ei julkaistu.
- KAMK 2020. Havainnointi. Viitattu 24.3.2020. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opin-naytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Aineiston-keruumenetel-mat/Havainnointi>
- Kestavakehitys.fi 2020. Yhteiskuntasitoumuksen ja Agenda2030:n vastaavuus. Viitattu 18.1.2020. <https://kestavakehitys.fi/agenda2030/vastaavuus>
- Kinnunen, Suvi & Kuhlman, Patrik 2019. Messukeskus – 110 % hiilineutraali tapahtu-matalo 2029. Artikkelit 12.8.2019. <https://eventolehti.fi/artikkelit/messukeskus-110-hiilineutraali-tapahtumatalo-2029/>
- Lassila & Tikanoja 2020. Vastuullisuus L&T:llä. Viitattu 18.2.2020. <https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus>

Messukeskus 2019. Messukeskus yrityksenä. Viitattu 19.10.2019. <https://messukeskus.com/messukeskus/yrityksena/>

Messukeskus 2020a. Vastuullisuus. Viitattu 19.1.2020. <https://messukeskus.com/messukeskus/yrityksena/vastuullisuus/>

Messukeskus 2020b. Näin teet hiilifiksun osaston, kokouksen ja tapahtuman. Viitattu 9.2.2020. <https://messukeskus.com/messukeskus/yrityksena/vastuullisuus/nainteet-hiilifiksun-osaston-kokouksen-ja-tapahtuman/>

Mitrix -järjestelmä 2019. Energialukemat. Ei julkaistu.

Neste Rally Finland 2019. Vastuullisuus. Viitattu 5.10.2019. <https://www.nesterally-finland.fi/vastuullisuus/>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Pro Sanoma Oy

Oras Oy 2020. Tuotteet. Viitattu 17.2.2020. <https://www.oras.com/fi/tuotteet/oras-electra/discover/>

Paviljonki 2019a. Hotelli ja ravintolat. Viitattu 28.9.2019. <https://www.paviljonki.fi/hotelli-ja-ravintolat/>

Paviljonki 2019b. Tilat ja speksit -esite. Ei julkaistu.

ResQ Club 2019. Tietoa meistä. Viitattu 23.3.2020. <https://www.resq-club.com/fi/about-us>

Ruokavirasto 2019. Erikoisruokavaliot. Viitattu 29.9.2019. <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/terveytta-edistava-ruokavalio/ravitsemus--ja-ruokasuositukset/erityisruokavaliot/>

Saa syödä! 2019. Ruokahävikki Suomessa. Viitattu 29.9.2019. <http://www.saasy-oda.fi/ruokah%C3%A4vikki-suomessa>

Saa syödä! 2020. Kestävät ruokavalinnat. Viitattu 19.1.2020. <http://www.saasy-oda.fi/kest%C3%A4v%C3%A4t-ruokavalinnat>

Sanpek Oy 2020. Energiansäästölaskuri. Viitattu 23.3.2020. <https://www.sanpek.fi/energiansaastolaskuri>

SER-kierrätys 2019. Mitä on SER? Viitattu 29.9.2019. <http://www.serkierratys.fi/fi/kuluttajille/mitae-on-ser>

Sibeliustalo 2019. Sibeliustalo. Viitattu 19.10.2019. <https://www.sibeliustalo.fi/fi/sibeliustalo>

Sähkövertailu.fi 2020. Vihreä sähkö on valveutuneen kuluttajan valinta. Viitattu 12.2.2020. <https://sahkovertailu.fi/vihrea-sahko>

Tampere Fillharmonia 2019. Orkesteri. Viitattu 19.10.2019. <https://www.tamperefillharmonia.fi/orkesteri/>

Tampere-talo 2019a. Viitattu 19.10.2019. <https://www.tampere-talo.fi/>

Tampere-talo 2019b. Ympäristövastuu. Viitattu 19.10.2019. <https://www.tampere-talo.fi/ymparistovastuu/>

Tampere-talo 2017. Tampere-talon katolle rakennettiin aurinkovoimala. Artikkelin
18.7.2017. <https://www.tampere-talo.fi/ajankohtaista/tampere-talon-katolle-rakennettiin-aurinkovoimala/>

Tilastokeskus 2016. Lämmin sää laski asumisen energiankulutusta vuonna 2015. Tilasto
18.11.2016 (korjattu 8.12.2016). Viitattu 23.3.2020. http://www.stat.fi/til/asen/2015/asen_2015_2016-11-18_tie_001_fi.html

Toiminnanohjausjärjestelmä Profi

University of Eastern Finland 2020. Benchmarking. Viitattu 12.2.2020. <https://www.uef.fi/benchmarking>

Vattenfall Oy 2019. Kodin sähkönkulutus. Viitattu 19.9.2019. <https://www.vattenfall.fi/energianeuvonta/sahkonkulutus/>

Väre 2020. Väreestä. Viitattu 17.2.2020. <https://vare.fi/vareesta/>

WL-Done Oy 2020. Tuotevalikoima. Viitattu 17.2.2020. <http://bramidan.fi/tuotevalikoima/vaakapaalaimet-hc30-hc40>

YK-liitto 2019. Kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 18.9.2019 <https://www.yk-liitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

YK:n Ympäristön ja kehityksen maailman komissio 1987

Ympäristöministeriö 2017. Mitä on kestävä kehitys? Julkaistu 18.6.2013 (päivitetty
26.6.2017). https://www.ymparisto.fi/FI/ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys

LIITTEET

Manuaali asiakkaalle lähetettävässä muodossa (pdf):

**HALUAMME EDISTÄÄ KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ
TAPAHTUMATUOTANNOSSA JA TUKEA
VIHREITÄ ARVOJA. MEILLE ON TÄRKEÄÄ
HUOMIOIDA TOIMINTAMME VAIKUTUKSET
YMPÄRISTÖSSÄ JA YHTEISKUNNASSA.**

**HALUAMME TUKEA TAPAHTUMANJÄRJESTÄJIÄ
VASTUULLISESSA TOIMINNASSA JA
ESIMERKILLÄMME EDISTÄÄ
TAPAHTUMATUOTANNON VIHREÄMPÄÄ
TULEVAISUUTTA.**

01

Paviljonki käyttää vihreää sähköä, joka on tuotettu kokonaisuudessaan uusiutuvalla energialla.

02

Paviljongin tavoitteena on, että vähintään 90 % jätteestä päätyy hyötykäyttöön. Kierrätyspisteisiin lajitellaan keräyspaperit- ja pahvi, biojäte, muovi ja energiajäte.

03

Paviljongin jätehuolto on tuotettu hiilineutraalisti yhdessä palvelukumppani L&T:n kanssa.

04

Paviljonki torjuu ruokahävikkiä yhdessä ravintolapalveluista vastaavan Paviljonki Ravintoloiden kanssa. Tapahumien tarjoiluissa Paviljonki suosii aina pientuottajia ja lähiruokaa.

Paviljongissa toimivat palvelukumppanit ja alihankkijat ovat vastuullisia toimijoita omalla alallaan. Siivouksesta ja jätehuollosta vastaa L&T, joka käyttää puhtaanapidossa ympäristömerkittyjä tuotteita.

Paviljonkiin pääsee helposti linja-autolla tai junalla, sillä se sijaitsee vain muutaman minuutin kävelymatkan päässä Jyväskylän Matkakeskukselta. Myös keskustan hotellit sijaitsevat kävelyetäisyydellä.

Suurin osa Paviljongin valaisimista on energiatehokkaita led-valaisimia, jotka pitkän käyttöikänsä ja tehokkuutensa ansiosta pienentävät talon sähkönkulutusta radikaalisti.

Paviljongin asiakkaat voivat täyttää vesipullonsa talon vesipisteellä, joka on merkitty selkeästi. Paviljongissa on käytössä myös vettä säästävät elektroniset hanat sekä vedettömät pisuaarit.

PAVIL JONKI

VASTUULLISUUS EI OLE VALINTA – SE ON VÄLTTÄMÄTTÖMYYS

HYVÄ TAPAHTUMANJÄRJESTÄJÄ

Paviljonki pyrkii edistämään omalla toiminnallaan kestäväää kehitystä ja ohjaa myös asiakkaitaan ja tapahtumanjärjestäjiä tekemään vastuullisia valintoja.

Tiedustele siis rohkeasti ekologisii vaihtoehtoja tapahtumasi toteutukseen, Paviljongin henkilökunta auttaa mielellään.

Onko sinulla ideoita tapahtumien vastuullisuuteen liittyen? Kuulemme niistä mielellämme ja kehitämme niitä yhdessä eteenpäin.

OHJEITA ASIAKKAILLE:

01

Lajittelemme Paviljongin asiakastiloissa biojätteen, poltettavan jätteen, muovin sekä pahvin. Astiat näille jätteille löydät kierrätyspisteistämme aulatioista sekä halleista. Kierrätyspisteemme ovat selkeästi merkityjä sekä opastettuja ja toivomme asiakkaidemme noudattavan niissä merkityjä lajitteluohjeita.

02

Ongelmajätteet sekä muut erityistä käsittelyä vaativat jätteet pyydämme toimittamaan henkilökuntamme avulla niille kuuluviin astioihin.

03

Henkilökuntamme auttaa ja opastaa mielellään kierrätykseen liittyvissä asioissa niin tapahtumaa suunniteltaessa kuin myös paikan päällä. Kysythän rohkeasti neuvoa ja apua heiltä. Tähdätään yhdessä kohti tapahtumatuotannon vihreämpää tulevaisuutta!

Paviljonki, Jyväskylä
Lutakonaukio 12
40100 Jyväskylä

NÄHDÄÄN PAVILJONGISSA!
KIITOS.